

02057

M. moderna äktenskaps

H (Ret., snatryll)

Ex A

Walberg, Carl
Gustaf

B1257/44

Det

moderna Ågtenskapet,

eller:

*Ordsaken till de dyra Hus-Hyrorna
här i Staden.*

En nuvell ur dagliga årsfarenheten.

Ågtenskapet

STOCKHOLM,
Tryckt hos CARL NYBERG, 1816.

181

Handwritten text in a dark ink, possibly a signature or a name, located on the left side of the page.

Small handwritten mark or signature located in the bottom right corner of the page.

— ◆ ○ ◆ —

Till mina Läsare:

efter jag ändå tänker få några sådana.

Hvilken befängd idé, hör jag ropas från alla håll, att skriva en roman om hushyrorna! Har då den författaren inga högre åsikter af lifvet, inga ädlare känslor, inte en gång några sållsamma anecdoter att berättas oss? Hvad kan det väl bli för plan för sammanhang, för enhet med titteln i hans skrift!

Ja, mina herrar, jag tillstår att infallet är curiöst, och jag skulle härvid varkeligen råka i förlågenhet, om eljest någonting kunde göra en rättskaffens författare förlågen. Era frågor äro dessutom, lindrigast sagt, obehöriga, och utvisa en intolerance, som jag nu för tiden ej skulle ha förmodat. Men i fall Ni nu, hvilket lik-

väl icke alltid är faller, väckeligen skulle vilja ha svar på era frågor, så ser jag mig väl tvungen till en slags redogörelse, som jag skall aflägga så godt jag kan.

Gripen af ett oemotståndeligt begär att skrifva, ett begär, hos vissa författare lika stort som dagsverkarens lust att arbeta, som sockenadjunctens att predika hvarje söndag, som den magnetiserades att insomna, o. s. v. fattade jag pennan och skref titeln: *Det moderna Ågtenskapet*. Man skulle väl kunna tycka, att jag nu hade det värsta undangjordt, men man bedrar sig. Titeln är väl en hufvudsak, men man bör likväl vara billig och komma ihog att en mängd sidor sedan återstå att fylla, och att sådant ej eller är någon bagatell. Ett haf af ideer genomkorssade då mitt arma hufvud. Jag tänkte vid mig sjelf: häraf är någonting att göra; man skulle öfver detta ämne kunna sammanfatta en förfärande och osammanhängande Rövvar-roman; men som dessa nu för tiden ej äro i moder, skulle den kanske sakna afsättning, och detta är också ett litet lappri, hvarpå en rättskaffens auctor får lof att göra något afseende. Jag skulle äfven kunna höja mig upp i den högre känslans æther-regioner, ja! om jag ville taga Göttes *Wahlverwandschaften* till mönster, så högt att ingen skulle begripa mig; skrifva en tjock volum om en hvar.

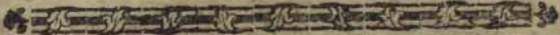
dagshändelse, framställa några sållsamma characterer, af en flicka som först presenterar sig som en gås, men icke desto mindre upphöjes till bokens hjeltinna, dock med bibehållande af samma character; af en, några och trettio årig ågta man, som fattar en sann romankårlek till denna flicka och finner sin böjelse besvarad; af hans lika gamla Fru, som förälskar sig i en person, som hvarken talar eller handlar; af två gifta personer, som under en ågtenskaplig omfamning, drömma sig i armarna på cicishén och älskarinnan, och hvilkas son sedan förklarar i sitt ansigte dragen af de båda fantasie-bilderna; om jag därtill hopklustrade en liten catastrof af hjeltomodiga beslut, hvilkas bevekelsegrunder ingen förstod, af en tragisk upplösning utan ändamål, och af underbara händelser utan ordsak eller värkan, så skulle min roman kanhända bli ansedd för en classisk bok, och af min öfversättare eller commentator rekommenderas såsom en nödvändig ingrediens till en sann och ågta kvinnobildning. Men aflandet af ett dylikt foster har också sina svårigheter; därtill fordras en fantasi, så ren och ouppblandad, att dess drömmar aldrig afbrytas af ett ögonblicks förnuft eller eftertänka; af en extravagance, som blott fallit på några få, lyckligt organiserade Svenskars lott; af en tysk inbillskhet, som förblandar begreppen om egna producter och obestridliga

måsterverk, och af trogna lärjungar, som flitigt utbasuna alla förträffligheter, som ingen mer än de sjelfva ens kunnat ana.

Men åfven om jag skulle vilja sänka mig ner till hvardagslifvet, har jag där stora och lysande föregångare. Huru, tänkte jag, om jag skulle göra en Norrsk eller Finsk Prästdotter till hjeltinna i romanen, låta henne rymma från sina föräldrar, Gud vet hvarföre, och låta dessa sedan till ett b vis på min musikaliska kännedom, upphånga hennes harpa i trädens grenar så att dagdropparna glånste om henne; urgjuta mig i långa declamationer och små-förnuftiga resonnementer utan att säga något, samt suta min bok med ett måttligt sjelfberöm och ett föracktligt nedblickande på andra mina skrivande medbröder? Men om jag skulle gå ändå längre ned och för att bespara mig all möda, endast hopsamla de anecdotes scandaleuses eller afskrifva den conversation jag sjelf varit vittne till på stadens källare, vårdshus och andra hus? — Men nej, denna bana är redan så ofta och så mycket trampad, att den saknar sin största och enda förtjenst — nyheten. Jag vill då något afvika från den vanliga stråten och försöka att vandra min egen; jag vill försöka att skildra en scen ur hvardagslifvet utan att sára anständigheten och utan att inflicka några lån ur Tysklands riddareroma-

ner, passande till min, lika mycket som de fordna riddarens drägt åt våra moderna eleganter.

Då vi, som en viss auctor försäkrar, nu lesa i billighetens tidevarf, vill jag hoppas att ingen af mina värda läsare eller läsarinor förnekar vis å vis min skrift den character af öfverseende och tolerance, som alltid utmärkt mina kåra landsmän i afseende på litterära producter. En lång vana lärer ännu mer ha skärpt deras tålmod och nedstämt deras prentioner, och jag skulle väl, för att göra min bok ännu mera tacknämlig, ha kunnat kalla den en gafva till våra älskvärda hustrur, de som ha varit eller äro bli det, o. s. v. Men som jag härigenom hade stött för hufvudet åtskilliga ägta män, som äfven vilja vara älskvärda, men alltför litet bekymra sig om deras fruars åro det eller ej, så har jag ansett rådligast att hålla mig vid den gamla titeln, och lämnar åt våra ägta makar att sjelfva tillämpa dedicationen.

"Men hvar skall Ni då bo, min Herr Måg?" sade hennes Nåd Fru Commerce-Rådinnan *Griping* till sin svårson, Baron *Wingenhjelm*.

Det är ännu inte decideradt, svarade denne; jag bor väl om somratne ute på *Marielund*, men vintern kan man inte tillbringa på landet, och just därför har jag åtnat höra mig om efter rum här i Stockholm; men jag har ännu icke funnit någon väning som convenerar mig. På Drottninggatan skall jag i alla fall bo, det är mitt beslut.

"Hm, hm! på Drottninggatan, brummade Commerce-Rådinnan och ruskade på hufvudet; rummen måtte där vara enormt dyra?"

Åh lappri, — tusen, högst femtonhundra Riksdaler Banko, därför har jag en superb våning och bor i cirkeln af le beau monde.

"Femtonhundra Riksdaler Banko, jämrade Commerce-Rådinnan; det är ju fastligt mycket penningar, besinna det, min Måg!"

Bagatell, återtog Baronen, vill Ni då att jag skall vara logerad som en tiggare, eller kanhända bo inhyses i all min tid?

"Inhyses, hvem har då sagt det? Jag tycker, att de rum Ni jemte Britte Marie bebor hos mig äro rätt hyggliga; de ha passat för Er nu i fem år och kunde således duga ännu en tid och då kunde Ni spara era penningar, som så väl behövas i dessa svåra tider."

Ödmjuka tjänare, min nådiga svärmor, högst förbunden för anbudet, svarade Baronen med en malitiös bugning; men jag är nu Gudskelof en cas att sjelf hyra mig rum. Spara? för hvem skulle jag spara då! Den summan är ju knapt en fjerde, eller sjettedel af mina inkomster, och när svärmor en gång dör . . .

"När jag dör, upprepade gumman och steg upp halft förbittrad, hvem har då just sagt att jag skulle dö så snart? Lita inte på det, min Mäg; Er till förargelse skulle det allt kunna falla mig in, att lefva ån en tid, och kanhända till och med att gifta mig ånyo."

Gratulerar, svarade Baronens smädande; i synnerhet, den lycklige dödlige som ådragit sig svärmors blickar.

Hvad? frågade den unga Baronessan, som förut setat en tyst åhörare af detta samtal, hvad? mamma gifta sig vid sina sextio år? Det skulle jag väl aldrig kunnat förmoda.

"Nå ån sen då, ropade Commerce Rådinnan, hvad menar bon med det min Fru? jag trodde aldrig att Brite Marie skulle vilja taga parti mot sin egen mor; men så skall jag säga Er båda att jag är min egen herre, och gör som jag behagar. Flytta min Baron, flytta alltför gärna; ruinera Er snart, jag vet att Ni kan den konsten, men vänta bars inte sedan någon hjälp af mig."

Commerce-Rådinnan gick ut, helt och hållet i vredesmode och smällde igen dörren

efter sig. Baronen skrattade först en stund, talade om egensinniga svärmödrar och giftsjuka kåringar nog högt att höras in i andra rummet, och tog sedan sin hatt, för att gå ut åt staden och höra sig om efter en annan boning.

Under det han promenerar omkring staden, torde läsaren icke illa upptaga om jag för honom några steg tillbaka i historien och formerar hans bekantskap med de handlande personerna.

Baron Fredrik Wingenhjelm var enda sonen till en som rik ansedd far. Dess mor dog då han ännu var helt ung och vår hjelte är ännu vid några och trettio år icke ense med sig sjelf om detta var till hans lycka eller olycka. Den nådiga mamma, som i sina unga dagar varit Stats-Fru, hade i hofvet tidigt inhämtat ett ädelt blods både politiska och fysiska företräden, och då nu dess stam inympades på den ädla Wingenhjelmska, måste naturligtvis den telning som blef frugten af denna förening, i hennes ögon vara ett sammandrag af allt det stora, dyrbara och agtningsvärda hon kände. Då nu denna äfven hade den förriksen att vara hennes son, fann hon sig i dubbelt hänseende förbunden att älska och

vårda honom. I sanning, den som hade tillfälle att på nära håll betrakta denna ömma moders förhållande till sitt barn, hennes omsorg att bevara honom för den skadliga friska luftens åverkan; hennes sorgfällighet för hans hälsa genom anskaffandet af allt det namnam han önskade och kunde förtära; hennes vård om hans moraliska förkofran genom ett flitigt befrämjande af hans vilja och undanrödandet af hvarje motstånd derföre — denne skulle säkert känna sig inspirerad af en poetisk förtjusning och i utbrottet däraf besjunga den heliga, himmelska moderskärleken — om den ej förut, vore så ofta besjungen. Man torde kanske förvånas därafver, att Fru Baronessen feck tid att så utestutande uppoffra sig åt sina dyra pligier; men jag bör, till undanrödande af alla tvifvelsmål om min trovärdighet i denna punkt, omnämna, att hon redan sett sina fyra och trettio somrar, då hon trädde i brudstol, och att herrskapet sedan altjämt bodde på landet, omgifna af ganska få eller nästan inga grannar, passande för hennes Nåds societet.

Mätte ingen smådage angripa denna himlaburna moderskänsla; mätte han ej kalla den en vanlig naturinstinct, gemensam för alla djur, men sorg hos människan,

hvilken i så många andra fall vikit från naturers föreskrifter, oftast utattar till en skadlig klemighet och en oförnuftig flathet; att denna känsla då blir ingenting mindre än prisvärd, hvarken till sina ordsaker eller värkningar, emedan den ej sällan förstör alla frön till goda egenskaper i barnets själ och utvecklar de onda sidorna af characteren, under det den hindrar och försvagar utvecklingen af dess fysiska förmögenheter; att den, långt ifrån att grunda sig på sann ömhet och klok öfverläggning, alstras af en dåraktig våpighet och en skamlig egoism, emedan man ser de samma mödrar, som ej utan medlidande kunna upptäcka en tår i sitt eget barns öga eller utan förskräckelse se sin ålskling gå öfver golfvet, ej sällan bli de hårdaste och orättvisaste styfmödrar och hushållerskor — med hvad mera den nåsvisse belackaren allt kunde ha att säga! Jag tillstår att jag skulle bli på det högsta brydd af dessa eller dylika obehöriga anmärkningar, hålst de rörde ett kön, hvares heder jag för allt i världen ej ville se antastad och hvares ynnest jag så gärna ville förvärfa. Men jag skulle bli det ännu mer, om denna satiricus båd mig betrackta det uppväxande släktet såsom ett bevis för sanningen af hans påstående, i fall jag ej kunde rådda mig med det argumentet,

att om de barn, som nu för tiden födas och uppfostras, hvarken visa några särdeles kroppskrafter, någon skön bildning, någon liflig hy eller röja spår till ett blifvande genie och ett skarpsinnigt omdöme, så återstår oss likväl den trösten, att de i allmänhet icke vanslägtas från kraftfulla och förståndiga föräldrar.

Då Baron Fredrik var på sitt nionde år insjuknade han, och mamma uppräckte med fasa, att han hade kopporna. Ofra förut, då hon befärade att hennes son äfven en dag skulle hemsökas af detta oundvikliga inensklighetens plågoris, hade både hennes man och husets läkare rådt henne att låta ympa honom; men detta skulle ha årfordrat en, visst icke farlig men ändå något smärtsam operation, och huru skulle väl hon förmå sig att frivilligt tillfoga sin älskling någon slags plåga? Nu då hon fann olyckan redan vara inträffad, blef hon alldeles tröstlös, och oaktradt läkarens försäkringar, att smittan alldeles icke var farlig, och snart skulle gå öfver, förföll hon i en sjukdom, som hotade att bli långt äfventyrligare än Fredriks. Denne blef imidlertid efter ett par veckors förlopp åter frisk; men då en dag hans sköterska lämnat honom ensam, intogs han af begärelse att

Återse sin mamma, som under hela hans sjukdom ej besökt honom. Han smyger sig då ut ur sin kammare, och instörtar i hennes. Friherrinnan, som just nyligen börjat ligga ålvanpå täcket, ser med isas sin sons ansigte förändradt, höljdt med årr och flera röda och blå fläckar, och hans fina blomstrande hy, hennes glädje och stolther, förvandlad i en blekgrå sjukfärg, hon kan ej uthärda denna anblick. Med ett högt anskri faller hon i en dåning, hvarur allt möjligt bemödande icke förmådde återkalla henne, och som åndade hennes lif.

Baron Wingenhjelm sörjde vål så mycket som det anstår en rättskaffens ägta man och en man af goda tonen, det vill säga, han anlade svarta kläder, ett bredt hvitt krås och ett tjockt krusflor om hatten, och torkade dessutom flera gånger sina ögon vid jordfästningen; men som han visste att *all ting är fåfängligt här på jorden*, och under sitt tioåriga ägtenskap hunnit samla nog årfarenhet till bestyrkande af denna sats, så yttrade sig ej hans sorg i den vildda förtviflan, som endast anstår romanhjeltar och excentriska ynglingar, utan utgjöt sig i en stilla smärta som hvarken skadar hälsan eller stöter tidehvarfvets grannlaghet och fina känslor.

Allt hafver sin tid säger den forntida filosofen, så väl tårarna som löjet. Måniskorna ha sedan hans tid ej så särdeles förändrat sig, och Baronnen fann det således efter några månaders förlopp högst enformigt att sörja allena. Hårtill kommo ännu flera skäl; hans Fredrik var ännu för ung att skickas till Akademien, han behöfde ett förnuftigt fruntimmers tillsyn, och hans hushåll fordrade en skicklig föreständerska. Han reste då upp till Stockholm för att skaffa sig en sådan och kom verkligen några veckor därefter tillbaka med hvad han sökt, en liten tåck brunett med eldiga ögon, som klädde och koefferade sig med mycken smak, spelade litet claver, sjöng inte illa, och med någon öfning kunde passera i hvad societet som hålst. Det vill likväl påstås, att hvarken hushållet eller Fredrik befunne sig så särdeles väl af den nya hushållerskan, ty Mamsell Annette var alldeles icke road af ländr-ekonomien, och det ibland andra skäl, förmodligen emedan hon ej förstod dem; och om hon också fått någon ledig stund öfrig att occupera sig med unga Barn, så kunde hon i alla fall intet uträtta med honom, då begge ville bli lydta och ingendera ge yka. För att då undanrödja dessa båda

stöte-

stöttestenar för mamsellns tillfredsställelse; och sin egen husliga lycka, beslöt Baron att skicka Fredrik med en, därtill utsedd Informator, till Upsala, och sjelf flytta till Stockholm, där man i alla fall något mer kan njuta lifvet än borra på den ensliga landsbygden.

Båda dessa beslut voro alltför mycket i mamsell Annettes smak, för att icke genast värkställas. Fredrik anförtroddes åt en ung studiosus, mamsellens protegè, som jämte det han underviste sin elev, med det samma skulle fortsätta sin Akademiska cours, och som, enligt hvad jag hört berättas, gjorde begge delarne lika noggrannt. Fredrik kände alltför ringa afbrött mot hvad han varit van vid hemma; för sina veckpenningar kunde han få så mycket sötsaker han behagade och Informatorn hindrade honom aldrig i fullföljandet af sin vilja, emedan han sjelf därigenom feck vara ogenerad. Detta angenåma lif räckte i fem år, då Baron kallade hem sin son, för att låta honom intaga en plats i Krigs-Akademi-en, både honom och hans magister till ingen gamman. Fredrik har likväl vid mögnare år sjelf årkänt alla fördelarne af denna förändring med hans uppfostran; det är sannt, han inhämtade väl icke här några

vidsträckta kunskaper och samlade blott en yttlig theorie i militära vetenskaperna, men hans kropskrafter utbildades likväl och han inöfvades i den svåra konsten att lyda. Vid aderton år tog likväl detta tvång slut; han utexaminerades och njöt den obeskrifligt smickrande åran att placeras som Fåndrick på ett Garnisons Regemente.

Fredrik, lik så många andra hjeltar af hans ålder och stånd, brydde sig numera hvarken om Artilleri eller Fortification, om Algebra eller Trigonometria plana; han ansåg sina studier som fulländade, då han väl visste, att om dem skulle under hela hans följande tjenstetid ingen fråga mer uppstå; han fann nu ett fält sig öppnadt att med tiden, utan mycket besvär årdra en plats i minnets tempel, och sin lott afundsvård, då han understödd af pappas frikostighet, utan annat tvång än en högst commod tjenstgöring, såg alla sällskapskretsar öppnas och alla hufvudstadens nöjen ärbjudas honom sin famn. Vid denna ålder och med dessa utsigter, vårkliga eller chimerrika, antar världen ett helt annat utseende än uppe i författarens vindskammare vid hans rankiga skrifbord; vi ha likväl föresatt oss att ej afundas dessa verdens barn sitt goda; begges lott är väl till utseendet något

skiljagtig, men ej eller så alldeles olika; den ena ser föremålen allt för lustiga, den andra alltför dystra; den enas inbildning realiserar sig kanhända aldrig, den andras hvarje dag, men därtöfve icke redbarare; men begge likna de hvarandra i ljuf egenkärlek och stolt föräckt för hvarann. Skall jag säga hvilkendera jag anser för den lyckligaste? Nej jag skulle endast därigenom stöta mig på endera sidan, och lämnar således åt mina läsare att sjelfva afgöra denna fråga.

Vår hjelte försakade ej eller något nå- je som han möjligtvis kunde njuta. Hans koppårr vanställde honom alldeles icke; de gätvo honom tvärtom redan som yngling ett mera manligt utseende, och han kunde i alla fall passera för en vacker karl; lägger man därtill hans börd och hans fars anseende såsom rik, så skall väl ingen finna det underligt, om han ej sällan var själen i de mindre feter, baler och societeter hvari han deltog, och alltid fäste de skönas uppmärksamhet, hvarhålst han visade sig. Han kände också allt för väl sina företräden, att försaka någon årbjuden njutning därpå, och fann sig så afundsvärdt iverklig, att han icke ens anade möjligheten om någon förändring eller några missöden, då denna sällhet blef i en hast på ett högst obehagligt sätt afbruten.

Gamla Baron Wingenhjelm som emedertid beständigt bott i Stockholm, hade nu bytt hushållerska. Mamsell Annette hade trådt i ägtenskap med en ung handlande, som förstod att värdera hennes talanger, hennes ärfarenhet och hopsparade lön, och Baronen som visste att ombyte förnöjer, hade långt ifrån att hindra hennes beslut, tvärtom befordrat det. Han sjelf kunde likväl icke vara utan hushållerska. Han hade således förskaffat sig en annan mamsell, som jämte sin företräderskas alla goda egenskaper förenade den att vara tio år yngre. Denna, hvilken lika så litet som någon annan af hennes kön, med fullkomlig likgiltighet kunde se en ung och vacker karl, och se honom dageligen, fann snart en betydlig åtskillnad emellan den ålkvårda, raska och listiga Fredrik samt hans gamla, något sjukliga Far; men icke nog öfvad i den konst, hvar till hennes medsystrar eljest påstås åga mycken naturlig fallenhet och böjelse, den att förstålla sig, upptäckte den gamle snart hennes tänkesätt, och då han befarade den, i alla afseenden obehagliga händelsen, att få en rival i sin egen son, beslöt han att genast skaffa honom ur vågen. Han accorderade då åt honom tredje graden af tapperhet och militairiska kunskaper, eller med andra ord, han gjorde honom till Capten vid ett

Landt-Regemente, hvars station var långt
 aflägsen från hufvudstaden, och väckstälde
 detta sitt beslut så hemligt, att Fredrik ingen-
 ting visste däraf, förr än han hade fullmag-
 ten i händerna och med det samma ordres
 från Regements-chefen, att resa ner till det
 förestående mötet.

Man skulle kanhända tycka att för 15 eller
 16 år sedan, borde en tjuguårs yngling som
 blifvit Capten, finna sig någorlunda belåten
 med sin lycka och utan ledsnad emottaga
 underrättelsen därom. Ahja, för en man af
 medelklassen, som ödet bestämt att genom-
 träka den törnbevuxta embetsmannabanan,
 med inga andra prerogativer än sin skick-
 lighet och sin tjänsteålder, skulle en sådan
 befördran vara både oöfvanlig och smickran-
 de; men för Baron Fredrik Wingenhjelm
 var den det alldeles icke. Tusende ynglin-
 gar före honom, i samma predikament och
 utan större förtjenster än han, hade gjort
 detta steg; det var sålades blott ett vanligt
 avancement vid hans Regemente; hans få-
 fånga smickrades alltför litet af den nya tit-
 teln, ty han hette ju i alla fall "Herr Baron",
 och den tillökning han vann i sina inkom-
 ster var ändå otillräcklig till hans utgifter;
 men hvad förlorade han däremot icke! Skil-
 jas vid Stockholm, öfverge alla sina små år-

öfringar, försaka alla hufvustadens lustbarheter för att begrafva sig i en Provins, blottställas för en fälttjenstgöring eller skickas på en arbetscommendering. Hvilket förskräckligt lif! men som menniskan i tid måste vänjas vid morgångar, så återstod ingenting annat än att med en ädel resignation finna sig i sitt öde och resa!

Han vistades nu några år nere i sin förvisning, som han kallade det, och försökte göra sitt lif så dragligt som möjligt. Skall jag beskrifva hans försök? Skall jag berättat kuru han om sommaren jagade, fiskade, promenerade eller gjorde ingenting, huru han fördref tiden på mötens med exercis, boston eller raffel, stundom kuskade in på en småstads assemble, o. s. v. samt merendels tillbragte vintrarna i Stockholm? — Men detta vore ju att afskrifva hvarje annan ung militairs lefnadsordning i fredstider, jag råder således läsaren att sjelf uppgöra denna beskrifning efter naturen. Vår hjälte fann imidlertid detta lif högst tråkigt och enformigt, och hans längtan efter någon förändring blef med hvar dag lifligare. Sluteteligen årinrade han sig likväl, att Sverige icke vore det enda land i världen, och att det gafs ett medel mot ledsnaden lika ofelbart som angenämt, nämligen att resa, hålst

i främmande länder. Han gjorde då sin Herr Far bekant med sin önskan, och då hon gillades af honom, samt dessutom understöddes med mera värkande skäl än blotta bifallet, dröjde det icke länge innan Fredrik lämnade Fäderneslandet, för att på andra sidan Östersjön visa för Tysklands och Frankrikes innevänare sin högvåiborna person, och med egna rön stadga sin årfarenhet och completera sin världskännedom. Som han ej dragit ut på någon upptäcktsresa, så tillbragte han ej eller sin tid med att samla några filosofiska eller statistiska kunskaper om de folk och de länder han besökte, och läsaren torde således hålla mig någon räkning för det jag besparar honom från hvarje utdrag ur Baronens resejournal.

Under det han så kringsvärmade från det ena stället till det andra, hade hans Far angripits af en håftig feber, som i förning med en och annan utbrytande ungdoms krämpa tvingade honom att efter en kort sjukdom lämna detta jordiska. I sjelfva nöjenas och behagens medelpunkt, i Paris öfverraskades Fredrik af denna underrättelse. Hans Fars död kostade honom väl några tårar, men ingen håftig eller långvarig sorg; och kan man väl undra därpå? Han var nu

sju och tjugu år, blef genom sin fars död rik och oberoende, och i ett sådant predicament, är förlusten af en anhörig ej så särdeles småttande. Han skyndade hem, att bemågriga sig det rika arvet, och för att så mycket otvungnare kunna njuta lifvet, tog han afsked med Majors heder och värdighet. Skall jag behöfva ge läsaren någon vidare beskrifning om vår hjertes yttre och inre egenskaper? Da jag sagt att han var en ung vålväxt, mera vacker än ful karl, anser jag mig värdeligen ha sagt nog; men om någon skulle tycka, att en af hufvudpersonerna i en roman likväl bör skilldras äfven till sin character, skall jag tillägga, att han var en tämligen lycklig copia af något bland de originaler som träffas hundradetals i våra större sällskapskretsar, utrustad med så många kunskaper hans uppfostran kunnat bibringa honom och hans lefnadsbana fördrade; med så mycket snille, som behöfves att underhålla en likgiltig conversation, att berätta en anecdot utan att bli tröttande eller säga en equivoque utan att såra, samt med så mycken dygd, som årfordras till uppfyllande af de hedersprinciper som gälla bland hans stånd; för öfrigt medvetande af sin börd och sina företåden utan att genom någon ostentation därmed förolämpa, höflig mot ringare utan att vara förtrolig

och älskande nöjen utan att vara utsväfvande, med ett ord, ett af dessa modens, convenandens och tidslynnets foster, som intresserar utan att älskas, hvars bekantskap njutes utan att särdeles värderas och upphör utan att mycket saknas. Man läser således efter denna beskrifning, som läsaren kunnat utan mitt biträde uppgöra, om han blott behagat se sig omkring, ej af honom vänta hvarken någon Spartansk strånghet i seder, någon Romersk uppoffring och frihetsanda eller några sentimentala, hjärtörande romanstrek; jag har ej eller åtagit mig att måla några characterer som antingen ej finnas mer eller som aldrig funnits; mina scener äro ej ur den Lafontainska världen, utan ur den verkliga, så hvardaglig han framställt sig för mig, och jag vill således förmoda att mina djupsinniga läsare och mina sköna läsarinor — ty auctorn bör alltid se dem ur denna synpunkt — ej göra några orimliga pretentioner på sin samtid.

Någon tid efter sedan Baronens var hemkommen, började åtskilliga personer anmäla sig hos honom med fordringar i Sterbhuset; dessas antal tilltogs äfven som deras betydighet, så att Fredrik sluteligen såg sig nödsakad att låta utreda sin fars

affärer. Han uppdrog detta göromål åt en curator ad litem, och huru bestört blef han icke, då denne efter ett halft års förlopp förelade honom en räkning, hvaraf han fann en, aldeles icke behaglig balance emellan tillgångar och skulder, så att då kurators arvode äfven var liqvideradt, återstod för Baronens blott en tärpenning af några lumpna tusende Riksdaler. Man tänke sig vår hjälte i dessa förtviflade omständigheter; han hade tagit afsked, då han som bäst behöft att tjena, hans rikedom var försvunnen just då han åmnade njuta den; hvad återstod nu för honom? — hans anor endast! Men dels ägde dessa i Fredriks ögon ej något utmärkt värde, dels äro de, som man väl vet, ej nu för tiden nog att årsätta en sådan förlust som hans. Likväl repade han snart mod, inskränkte sin economie så mycket anständigheten tillät en Baron, och gjorde sig sedan glada dagar af den lilla behalningen. Men då äfven denna var förtård och ett betydligt deficit i crediten dessutom började yppa sig, hände det en dag att Baronens som i sin ungdom äfven studerat litet Theologie, och nu på en gång blifvit mågta allvarsam och djupsinnig, ärinrade sig att *det ej var godt för människans vara allena*; han besinnade, det han snart var trettio år och ännu liknade en för-

torkad stam, som alldrig burit någon frucht. Han beslöt då, att uppfylla naturens och samhällets fordran och tråda i det heliga ägta ståndet, och började nu att bland Evas döttrar flitigt se sig om efter någon med samma böjelse. För ett par år sedan skulle den rika Baron Wingenhjelm ha funnit de förnämsta hus öppna för sin forskning, och deras innevänare smickrade af hans anbud; men för den fattiga tjänstlösa Baronnen voro utsigterna nu mera ej alldeles så gynnande. Han måste då något nedsätta sina pretentioner och vända sig till den lägre krets, där man ännu kunde anse honom som ett förmånligt partie.

Ibland de många gamla och unga, vackra och fula, rika och icke rika som mönstrades i hans tankar och som kånhandade funnit sig smickrade af att heta "Fru Baronessa" var älven Mamsell Brite Marie Griping. Hennes far, Commercerådet Gripping hade, då han först kom upp från Småland, börjat sin bana inom en kryddboddisk; då han hunnit genomtråka de föreskrifna tolf åren, för att låra göra strutar, våga ut ett skålpund till 36 lod, och inöfvas i den jargon som fordras att underlätta försäljningen samt afleda köparn från uppmärksamhet på varan, och således skul-

le sätta upp sin egen bod, gjorde han be-
 kantskap med en mamsell Strålenstedt, som
 i många år varit sällskapsdam hos någon
 Excellens, — namnet är mig obekant —
 Denna fattade behag till den unga, frodiga
 handelsmannen, han hade ingen ting mot
 henne och ännu mindre mot den sköna mo-
 bilié hvaremed Excellensen utrustade henne
 och de några tusen riksdaler hon samlat i
 hans tjänst — med all tukt och åra, det
 förstås; de ingingo således en christelig,
 äga förening, hvars kåra och enda frugt
 var Britte Marie var. Den unga Fru tyck-
 te likväl snart det vara allt för simpelt,
 att hennes man stod i en liten kråmarbod;
 hon rådde honom således att börja en Gross-
 handel, och som han tidigt blifvit vand att
 följa hennes råd, hålst när de ofta och med
 en viss eftertrycklig ton upprepades, visade
 han ej eller nu någon lust att motsäga hen-
 ne. Han blef då Grosshandlare och fann
 snart att han gjort rätt däri, både i anse-
 ende till vällyudet i den nya titeln och till
 den solida förmögenhet, han inom en kort
 tid samlade. Om någon skulle fråga mig
 genom hvad slags nyttig industri han för-
 värfvade sina penningar eller för hvilka
 vedbara förtjenster om Sverges handel han
 belöntes med titel af Commerce-Råd, skul-
 la jag väckeligen råka i en lika stor förlä-

genhet, som många andra Råd, hvilka ut-
sattes för dylika spörsmål. Vår tid är all-
för tolerant och alltför upplyst, att jag skul-
le behöfva fruckta en dylik obehörig fråga;
likväl bör jag årinna den gunstbenägna läs-
saren, att vårt Commerce-Råd dog för tio
år sedan, att på hans tid vårt land ännu
icke var nog utsågligt lyckligt att åga 800 im-
portörer; att då han började sin handel, hvarje
pojke som förstod quatuor species och kunde
få ett discontlån på några hundrade Riksdaler
ej genast blef Grosshandlare, och att det då
ännu ej var mode, att med detsamma man
kungjorde sitt firma, hyra sig en våning om
10, 12 Rum, skaffa sig Equipage och Mam-
sell, &c. Jag hoppas då att läsaren skall
någorlunda förstå mig, utan att åska någon
vidare förklaring.

Åfvannämnda Mamsell Griping (någon
gång på kalas och assembléer i hennes för-
äldrars hus hedrad med namn af Fröken)
fann då nåd inför Baronens ögon, och det-
ta, som hvar och en förstår, af ganska gil-
tiga skäl, hon var enda dottern till det af-
ledna, rika Commerce-Rådet, hade blott
sett sina två och tjugu år, och var ej på
något sätt fränstötande hvarken till sin fi-
gur eller sått att vara. För öfrigt var hon
föga olik sine jämnåriga bland tidehvarfvets

döttrar; ålskade att klåda sig och höra sig berömmas, foglig mot sin kammarjungfru, åfven om hennes coëffur misslyckats och lockarna ej fölle fullkomligt vål, dansade gärna och aldeles icke illa, talte en passabel Fransyska; spelte claver och sjöng nog skickligt att kunna låta höra sig i en mindre societet och följagreligen bli applaude-rad därföre; fällde tårar på Spektaklet och gaf gärna en allmosa, då någon begårde den, åfven ehuru ingen såg det; hon var med ett ord en af dessa varelser, om hvilka man måste såga något godt just därföre att man ej kan såga något ondt. Hon skulle vil således efter det antagna språkbruket kunnat kallas aimable och god, men jag har sate mig före att öfverlämna åt lasaren, att vid bokens slut fälla sitt omdöme om de handlande personerna och tilldela dem deras epitheter.

Fru Commerce-Rådinnan hade i intet annat afseende väckt Baronens uppmärksamhet än att hon var Mamsell Britte Mariés mor, och således närmaste giftoman, samt att hon, enligt sin mans förordnande ågde fri disposition öfver hela qvarlåtenskapen; men så mycket mer hade han väckt hennes. Gumman kände sig ännu icke för gammal, att å nyo vilja pröfva hymens

nycker, och att få en så vacker och ålskvård karl till man, som Baron Wingenhjelm samt dessutom få kallas Friherrinna — detta syntes henne väl uppvåga risquen af ett dylikt hazardspel. Då hon nu såg honom beständigt artig och uppmärksam på hennes minsta vink, och evigt beundrande hennes infall, hennes dragt, hennes hushållskunskap och vishetslårer, trodde hon sig på allvar ha upptändt hans böjelse och ansåg sig således förbunden att gilla och uppmuntra den. Hon gjorde honom då noga underrättad om tillståndet af hela sin förmögenhet, huru mycket den och den egendomen samt det och det huset renderade, huru hon placerat det eller det kapitalet på säkra händer; sade honom att Brite Marie alldeles inte hade något anspråk utan berodde af hennes välbehag, men att hon årnade gifra bortt henne, om blott ett antagligt anbud gjordes; försåkrade honom därjämte om sin vänskap och agtning, m. m. Baronnen fann af allt detta både nödvändigheten att fördubbla sin uppmärksamhet mot den blifvande svärmodern och äfven hennes tydliga gillande af hans afsigter. Han vågade då sluteligen yppa dem och formeligen anhålla om hennes dotters hand. För dem af mina läsare, som någon gång känt en gammal behagsjuk och giftlysten

Enka, af hvilket slag, som det påstås, ännu en och annan skulle finnas kvar, för dem skall jag då ej behöfva måla Fru Commerce-Rådinnans särskilda sinnesrörelser vid upptäckten af sitt misstag, hennes qväfda harm, hennes uppläggande svartsjuka och det pinsamma tvänget att dölja dem; de åter som ej hafva någon egen årfarenhet, skulle af min målning endast kunna göra sig en svag föreställning därom. Hon var likväl allt för klok att låta märka sig och sminket gjorde härvid den förträffliga vårkan, att hennes hy ej förändrades, en fördel däraf som kanhända flera än hon årfarit — hon fann att ett afslag skulle förefalla Baronen högst besynnerligt efter alla de anledningar hon sjelf gifvit honom, och att då det ej kunde understödås af några skäl, skulle det endast upplysa honom om rätta ordsaken därtill, hvilken hon likväl nu måste vara ytterst sorgfällig att dölja. Hon tog då det klokaste parti, att ge efter då man ej kan göra motsånd, förklarade sig, ehuru med qvädt raseri, smickrad af hans anbud, lofvade att förfråga sig om sin dotters tänkesätt, och begärde några dagars betänketid. Brite Marie, hvilken hade lika så goda ögon och öron som hennes mamma, och dessutom trettio år yngre blef

blef lika så förtjust af Baronens frieri, som hennes mor skulle ha blifvit, om det varit till henne sjelt; hon bestormade Commerce-Rådinnan med böner att snart ge honom ja, så att denna nu mera ej såg någon annan utväg möjlig än den att finna sig i omständigheterna och lämna sitt bifall.

Vår stackars Wingenhjelm tycktes vara född under en olycklig stjerna och beständ att dåras i sina förhoppningar, just det ögonblick då han väntade se dem uppfyllda. Så hade han hoppats, att efter alla de försäkringar om sin vänskap, som Commerce-Rådinnan gifvit honom, och dess tämligen tydliga önskan att få honom till någ, skulle denna hennes tillgifvenhet förstärkas genom släktskapsbandet, och på något redbart sätt yttra sig. Han hade således gjort sig räkning på en ganska betydlig hemgift med sin hustru, hvilken efter den kunskap han hade om husefs tillgångar, åtminstone borde bli tillräcklig att betala hans skulder och lefva någorlunda enligt med sitt stånd. Men den nådiga mamma var nu mera ej så artig. Hans komplimenter upptogos ej mer lika väl och funnos ej mer så smickrande; hans railleri roade icke mer och hans förslager bifollos ej genast. I stället

för den summa han hade påräknat, ville svärmor ej låta förmå sig till några utgifter; tiderna voro så svåra, afkastningen af hennes egendomar högst variabel och hennes fordringar ingenting mindre än säkra; dessutom hade hon trött, att hennes måg friat till Brite Marie och ej till hennes mors förmögenhet o. s. v. hvilket allt som man väl kan förstå, oändligt roade den stolte, vid behovet ovane Baron Wingenhjelm, att höra. Det enda hvartill hon kunde förmås, var att lämna de nygifta en väning i sitt hus och en plats vid sitt bord. Nöden har ingen lag, och Baronnen måste finna sig i dessa villkor, ehuru påkostande de än voro. Däremot hämnade han sig genom åtskilliga bitande infall på sin svärmors räkning, hvilka denna dels betalte med samma mynt, dels gömde i ett troget minne. Den stackars Brite Marie, som var den oskyldiga ordsaken härtill, måste ej sållan betala både sin mans och sin mors hätskhet på hvarandra; den ägta kärleken, som alldrig varit så särdeles brinnande de ägta makarna emellan, men likväl nog varm att låta dem lefva ett någorlunda lyckligt lif tillsammans, kallnade nu nästan helt och hållet, och dessa tre personer lefde således i en förening, som ingendera ålskade, men som nödvändigheten och convenancen hindrade dem

att bryta. Deras ägtenskap var lyckligtvis ej välsignadt med barn och blomma och de saknade därför också detta band, som knyter ett lyckligt par närmare tillsammans, men ej sällan än mer söndrar och plågar ett redan förut missnöjdt.

Detta räckte i fem långa år; då dog en Baronens gamla farbror och lämnade Fredrik ensam arfvinge af hela sin betydliga förmögenhet. Han var då fri från det enda band som förut fjättrat honom vid sin svärmor, det tvingande behofvets; han beslöt då att helt och hållet undandraga sig hennes förmynderskap och flytta ifrån henne. Läsaren är således nu underrättad om ordsaken till det första samtalet mellan honom och Commerce-Rådinnan; jag skulle här ha ett kosteligt tillfälle att utgjuta mitt hjerta betraktelser öfver rikedomens och dess sällsamma inflytelse på människo-karakteren; men jag vill tilltro läsaren nog världskännedom, för att ej behöfva min handledning, i fall han skulle vilja anställa några sådana. Förmodeligen har han någon gång sett en fattig uppsvinga sig till förmögenhet eller en rik spela banqueroute; han vet då huruvida dessa personer äro de samme i båda tillstånden. Skall man då vänta att Baron Wingenbjelm, hvilken vi alldrig annonserat

såsom något mönster af ståndagtighet och sinnesstrycka, att han skulle bli sig fullkomligt lik vid alla dessa omskiften af hans lycka? Han hade aldrig, hvad man egentligen kallar, *älskat* sin hustru då han var fattig, skulle han väl nu bli kår i henne sedan hans omständigheter förändrats? Han hade aldrig haft någon särdeles agtning för sin svärmor, innan han blef beslägtad med henne; han harmades innerligen öfver det beroende hvori han stod till henne och hennes bemödande att låta honom känna det; kan man väl då fördrå att han nu, sedan han blifvit rik och independant, skulle glömma sin förtrothsamhet och lyssna till vördnadens och slägtförbindelsens röst? Den som gjort allt detta, vore äntingen, som man brukar kalla det, en *beskedlig karl*, det vill säga med andra ord hvarken ond eller god; eller också vore han en för mycket ovanlig och agtningsvärd människa, att med fördel kunna figurera i en roman, hvars innehåll är hämtadt ur dagliga ärfarenheten.

Baronen gick då ut, som vi redan nämnt, för att höra efter rum. Under hans vandring genom gatorna ur det ena huset i det andra, fann han här och där en våning som passat honom, men som ej var ledig; och på andra ställen, rum att hyra,

men som han icke tyckte om. Här bodde en Kunglig Secter med 300 Riksdalers lön, en eller 2 trappor upp för 5 a 600 Riksdalers hyra; där en medicinæ Doctor eller en tjugufem års Assessor åtvånå Excellencen; där en ungtkarl som kunnat hjälpa sig med en eller två kammare, i en våning om 10 eller 12 rum &c. och alla dessa åmnade icke flytta. På andra ställen deremot var någon gammal Öfverste logerad uppe i ett par vindskamrar; en Embetsman med en talrik familj eller ett sextioårigt Kammar-Råd bodde inpå gården, och alla dessa skulle värden gärna ha sagt ut, om blott den rika Baron Wingenhjelm velat flytta i deras ställe. Trött och förtretad vånde han om hemåt; men i vågen passerade han en sin gamla våns hus, Capiten Ehrenfeldt, med hvilken han tjent tillsammans vid Regimentet, men som sedan gjort ett rikt gifte och nu tagit afsked för att lefva sorgfri och oberoende, och som vårkeligen vunnit denna sin önskan. Baronen och han hade länge varit hvad verlden kallar vänner, det vill säga de hade förtroligt umgätt, hade berättat sina små åfventyr och bistått hvarandra till deras utförande, hade understödt hvarann, då den enas kassa fordrade hjälp och den andras kunde lämna den, hade stundom disputerat, men åter i gode

förlikits; med mera dylikt, som i våra tider alltid kan passera för bevis på en sann vänskap, då detta ord är så ofta och så allmänt nyttjadt att en hvar, med hvilken jag har någon närmare bekantskap, med hvilken jag är tjänstekamrat och druckit brorskäl eller som lånat mig 10 Riksdaler utan interesse, genast är *min vnu*. Wingenhjelm, som var van att i bekymrets eller ledsnads stunder fly till denne Ehrenfeldt och stundom hos honom finna hjälp, men åtminstone säkert deltagande och förströelse, gick nu upp till honom, för att fråga honom till råds om sina angelägenheter.

Där var främmande till middagen. Vid bordet omtalte Baronen sitt missöde och detta ledde conversationen på hushyrorna och deras dyrhet. Ja, sade ett tjockt Commerce-Råd, det är vårkeligen fasligt hvad rummen nu för tiden äro dyra; jag mins för tjogufyra år sedan, då jag nyss gift mig med min nuvarande hustru, så bodde jag för femtio Riksdaler, nu har jag blott ett par rum mer och de kosta mig åttahundra! Sådant är ju himmelskriande!

Vi vilja ej gå så långt tillbaka, svarade Herr *von Trögen*, en ogift Landtjunker som nu lefde i Stockholm på sina penningar; då jag för fem år sedan flyttade

hit till staden, hyrde jag mig ett par rum med ett kök och en drångkammare; de kostade mig då 50 Riksdaler och nu måste jag för de samma rummen betala 250. Det kallar jag en artig progression.

Men, inföll Expeditionens-Secreteraren Dinte, för ingen blir ändå hushyrornas dyrt-
het mera känbar än för Embets- och Tjen-
stemån; jag har nu tjent i tjugu år och ser
mig tvungen att ännu med min hustru och
fem barn hjälpa mig fram med ej flera rum
än då jag först blef gift; de kosta ändå 300
Riksdaler Banco, eller precis hälften af min
lön. Man skall likväl ej allenast ha tak öfver
hufvudet, man måste äfven ha mat på bordet
och kläder på kroppen; måntro den andra hälft-
ten är nog därtill?

Men, sade Capten Ehrenfeldt, hvad
som måst förundrar mig är, att det ändå är
ondt efter rum; om man också icke låter af-
skräcka sig af priset, så har man i alla fall
svårt att lå dem, hålst om man behöfver en
större våning. Inga eldsvådor ha ödelagt
vår stad; den blirtvårtom dageligen tillbygd.
Rikedomer eller välmågan och industrien
ha vist icke växt på ett tiotal af år, och
folkmummern har, som det försäkrats, blif-
vit så förminskad, att Stockholm nu för ti-
den skall räkna 10, å 12 tusen ämnevarare
mindre än för tjugu år tillbaka. Jag begriper

således icke hvad som kunnat till denna grad öka behovet af utrymme, och om jag äfven inberäknar försämringen af vårt mynt, förstär jag i alla fall icke denna dyrhet.

Efter min tänka, återtog Dinte, kommer detta af den herrskande och beständigt tilltagande luxen, hvilken omfattar så väl rum som klådebonad, equipager o. s. v. I fornda dagar, då en mindre Embetsman gifte sig, kunde han utan särdeles kostnad sätta sitt hushåll och, med någon sparsamhet efter en kort tid afbetala den skuld han därförå råkade uti; han behöfde då ett eller två rum, sparsamt möblerade. I det ena satt han vid sitt skrivbord, frun bredevid honom med sin söm; i ena vrån stod vaggan och i den andra satt pigan vid sin spannrock; det andra rummet hölls städadt att emottaga gästerna. Så var han alltid i kretsen af de sina; hans hustrus och barns sällskap muntrade hans sinne och ökade hans arbetslust, hon åter fick ingen tid att ha ledsamt och under hennes ögon samt med hennes händer tillagades bordet och anskaffades familjens behof af linne eller hvardagskläder

— — —

I sanning, ropade Baron Wingenhjelm skrattande, en rätt artig beskrifning! Hvad

menar cousin Erenfeldt, skulle inte en sådan lefnad vara vårkeligen arcadisk! Ha, ha, ha! Man kunde min själ skritva en elegi dåröfver!

Åbja, svarade Frun, jag för min del skulle ingenting ha dåremot, om denna tid återkom, ehuru jag trucktar den skulle alltförlitet behaga oss i början. Men var så god och fortfar, Herr Dinte.

Ni skrattar, Herr Baron, fortfor Expeditions-Secreterären, men hvad skulle Ni väl då göra om jag försäkrar Er att det ännu gifves här och där en eller annan familj, nog gammalmodig, att älska och iagttaga dessa osmakliga plågseder. Jag känner sjelf ett par sådana; men lyckligtvis blir deras antal ringare, så att de ej mer skola stöta den finare världens seder och opponera sig mot den goda tonens fordringar; ja! efterverlden skall en gång anse deras tillvarelse som en fabel. Nu ha tiderna helt och hållet förändrat sig. — En mindre tjänsteman, en liten handlande, ja sjelfva handtvärkaren, måste då han gifter sig eller sätter hushåll, ha en hel våning och i den en mobiliè, som i fordna dagar och kanhända ännu, kunnat anstå en Excellens, och ej sällan öfvergår hvad denne kan anskaffa. Då hustru och

och mun fordom hade nog af ett enda rum för att tillsammans arbeta, behöfva de nu 5 eller 6 att hvar för sig göra ingenting eller ta emot visiter; men folket älskar friheten och vill vara ogeneradt, detta kan väl ingen förtycka dem. Den som nu har en så brillant boning, måste naturligtvis också ha kläder, bejening och kånhånda eqvipager som svara däremot; detta kan väl ingen finna obilligt. Men man bör ej eller taga illa upp, om husvärdarne begagna sig af tillfället, och då specularer allrid infinna sig, fordra för sina rum det bästa de kunna få, efter den gamla regeln: 'allt gäller allt, hvad det kan gälla. Hvad våra fäder, om de nu stodo upp skulle glädja sig åt den lysande förändringen i deras efterkommandes hela lefnadssätt! Hvad de skulle hänryckas af den pragt som omger dem, af den afstickande skilnaden emellan dessas mahogany möbler och sidengardiner och lustrer i en brillant våning mot deras målade trädhord och stolar samt rutiga lårussparlakar; af att se sina åttlingar, klädda i Engelska kläden och Franska sidentyger gunga i en superb Berlinare till Spectaklet eller Assemblén, då de sjelfva i lifstiden i grofva hemväfda vadmalsrockar och gethärsperuker gingo till kyrkan; hvad de skulle njuta vid anblicken af de glänsande societeter som alla aftnar försam-

la sig i dessas salar, då däremot hos dem endast om söndags eftermiddagarna en och annan granne kom att dricka öl ur tråstop och spela mariage! Vi sjelfva hade visserligen också allt skäl att fröjda oss härät och anse denna glans för resultatet af en inneboende solid välmåga, om ej några ledsamma händelser då och då gifvo vår tro en farlig stöt. Sådana äro till exempel de cessioner som så talrikt inträffa i våra dagar, och som tyckas vilja bevisa, att all denna grannlåt är anskaffad för låsta penningar, och att då, en embetsman cederar på en summa som tolf gånger öfverstiger hans tillgångar, är hans lysande lefnad just icke så särdeles glädjande eller tröstfull.

Sällskapet, som ledsnade vid denna långa afhandling, ombytte talämne, man steg upp från bordet och skildes åt. Ehrenfeldt gaf Baronen anvisning på ett hus där han trodde en passande våning vara att få, och denne gick nu för att uppsöka det. Men som Baronen ej tagit fullkomlig reda på adressen, gick han vilse och inträdde, i stället för hos värden han sökte, i ett rum där en gammal matrona satt vid sin stieksöm och en ung flicka, klädd som en af gracerna, satt vid fönstret med en sybåge i knäet. Wingenbjelm märkte sitt misstag,

men som han ansåg ingen ting förloradt därigenom, ursäktade han sig och som en man af värld fann han snart något tillfälle att börja en conversation; gumman blef då han sagt sitt namn, ganska fryntlig, bad honom sitta, började tala om det vackra vädret, de svåra tiderna o. s. v. Baronens fixerade imedlertid flickan, hvilken den gamla genast hade annonserat som sin dotter, och möttes ej sällan af hennes blickar. Mamsell Jeannette Wåstanflågt var en tjugutvårig brunett af medelmåttig storlek med bruna lifliga ögon, ett ovalt ansigte, som konstkännaren väl icke skulle ha funnit helt och hållet regelbundet, och hvarken Grekiskt eller Romerskt skönt; men som för den profana betraktaren hade ett visst oemotståndligt behag och ett uttryck af naiv lättsinnighet, småqvickt förstånd och en viss ljuf sinnlighet. Baronens var alltför mycket både kännare och älskare af allt vackert, i synnerhet af vackra fruntimmer, för att icke bli nöjd med sitt misstag. Han märkte genast att denna flicka aldrig haft någon särdeles uppfostran och förmodeligen icke eller var van vid den finare umgängetonen, han hörde detta på hennes fintliga, något näbbiga svar som icke alltid voro afpassade i särdeles städade uttryck, och på de illa prononcerade Fransyska ter-

mer, som stundom något mal-aptos inblandades däri. Detta likväl, i stället för att stöta honom, gjorde honom tvärtom i visst afseende ett slags nöje; han rekommenderade sig sluteligen, af både mor och dotter bjuden att förnya sin visit, hvilket han äfven försäkrade sig med det snaraste vilja göra.

Baronen fann snart sådana rum han ville ha, men han feck äfven andra bekymmer. Han önskade nämligen kunna ingå ett billigt accord med mamsell Wåstanflågt, det hon måtte öfverlemna åt honom omsorgen att skaffa sig rum till den förestående flyttningen. Man bör ej misstyda denna Baronens önskan, och icke eller kalla honom någon oskuldens förledare, någon listig bof, som ville snärja en menlös flicka. En liten återblick på mamsell Jeanettes historia skall öfvertyga oss, att han ej så helt och hållet misstagit sig på henne, och att han till vinnandet af sitt ändamål hvarken behöfde använda svek eller våld. Hon var dotter till Soldaten vid Kongl. Nerikes Regemente, årlige och manhaftige Anders Brask. Efter dennes död gifte modren sig med Tunnbindaren i Askersund äreborne och konstförfarne Jacob Westerström, och dottren som ej kunde

försörjas hemma, måste taga tjänst i staden. Min hjertinna var då, som läsaren torde finna, värdeligen född i ett halmtäckt tjäll, i detta ordets egenteligaste bemärkelse; jag skulle således ingenting högre önska än att äfven kunna tillägga henne alla de dygder, som skola tillhöra byddans innevärdare; att föreställa henne som ett oskuldens och sedlighetens efterdöme och hennes fall endast såsom följden af en olycklig kärlek eller af en nedrig förförars snaror. Men som jag olyckligtvis äfven vistats något ute i den verkliga världen och föresatt mig att hämta uppträderna i min bok endast ur dess hvardags handlinger, läser jag thyvärt! ej komma att orda mycket om dess dygder. Jag har dessutom funnit dårskapen och lasten icke sållan lika hemmastadda både i magnatens och dagsverkarens boning; jag har funnit människan till sina begär och passioner densamma i alla stånd, blott med den åtskilnaden, att hon i de lägre mera tygellöst och uppenbart öfverlämnar sig deråt, emedan hon där ej återhålles genom de samma band af uppfostran, anständighet och heder som äro så värksamme i de högre samhällsklasserna och där företräda dygdens ställe. — Jungfru Johannä utmärkte sig tidigt genom sina små äfventyr med granarnes drängar och några sedesamma bod-

betjenter, hvilka hade lika så god smak som Baron Wingenhjelm och flera af Stockholms gentila unga herrar. I Askersund, där man ännu ej blifvit så tolerant som i den upplysta och civiliserade hufvudstaden, väckte hennes lefnadssätt en allmän förargelse hos dess ärbara borgare och ännu mer hos dessas dygdesamma fruar. Hon blef således bortkörd ur sin tjänst, och då hon fann, huru litet man där visste värdera hennes egenskaper, beslöt hon att för alltid öfverge den otacksamma födelsebygden, och fara upp till Stockholm, där hon hade hört sägas, att folket hade bättre smak, större tillgångar och mera fördragsamhet.

Hufvudstaden, denna lyckliga samlingsplats för så många speculanter af alla slag, gjorde således en ny åröfring i henne. Den unga, vackra Johanna blef här en begärlig vara och började sin carriere på ett vårdshus ute på Djurgården, om det hette Jeriko eller Jerusalem är mig obekant och betyder ej eller något. Hennes kamrater därstädes märkte snart att de hade fått en farlig rival, som hotade att beröfva dem alla deras kunder och yttrade sin förtrytelse däröfver så ofta de kunde. Besynnerligen var hennes namn, Johanna Brask, i deras öron både löjligt och stötande, och hon blef så ofta brydd

därföre, att hon beslöt förändra det och antaga sin styffaders. Hon kallade sig således Jungfru Johanna Westerström; men hon blef ej därigenom mera behaglig i sina medtjenarinnors ögon, och då en ung köpmansbokhållare, som nyligen etablerat en egen handel och följagteligen hette Herr Grosshandlare, följagteligen numera måste leiva på en stor fot, och följagteligen äfven ha en mamsell, gjorde henne några antagliga förslag, lyssnade hon därtill och flyttade från vårdshuset. Grosshandlaren's härlighet blef likväl så körrt som den varit lysande, och mamsell Jeanette, som tidigt blifvit filosof och lärt att med liknöjdhet anse ödets omvexlingar, kom nu i en ung Ryttmästares händer. Hon hade emedlertid genom ett flitigt studerande af alla ett Länbiblioteks romaner och genom ett trågit bevisande af spectaclerna, inhämtat kunskap om mycket som förut undfallit henne; hon hade här fått lära sig hvad känslor, belefvenhet, anständighet, hjerta och känslofullhet ville säga, och vänja sig småningom vid den jargon man måste åga, för att åtminstone ha en anstöt af goda tonen. Hon fann nu att det ej passade för en ung flicka, som hon, att bo allena och emottaga visiter; hon föreslog således Ryttmästaren att få taga sin
 mor

mor upp till sig, hvilken nyligen blifvit änka, och då denne insåg hela billigheten i detta förslag, reste mamma snart upp på en Örebro Jagt, och Ryttmästaren etablerade henne nog rymligt att hos henne kunna församla en liten krets af goda vänner, hvarit mamsell Jeanette småningom började spela rolen af en Svensk Lais. Namnet Westerström föreföll henne nu också högst hvardagligt och oharmoniskt; hon förmäde således sin mamma, att ändra det till Westanflågt, och mamma som redan lärt sig beundra sin dotters klokhet och goda smak, samt dessutom kände sitt beroende af henne, motsade henne icke. Där har vi nu mamselln så utrustad med namn, känslor och fin lefnadsart som då läsaren först gjorde hennes bekantskap. Om jag nu tillägger, att Ryttmästaren vid denna tid af åtskilliga familjeförhållanden såg sig tvungen att ingå ett giftermål, som väl ej gaf några särdeles utsigter på huslig lycka och ågtenskaplig harmonie, men så många flera för retablerandet af hans affärer och framtida befordran; samt att mamsell Jeanette således, för att icke bli helt och hållit öfvergifven, just nu stod i underhandling med en gammal Bruks-Patron, så vill jag hoppas, han skall finna som jag, att Baron Wingenhjelm, till framgången af sin

plan ej behöfde kämpa någon särdeles hård strid mot den strånga dygden eller den betänkliga anständigheten.

Då Baronen kom till mamsell Westanflågt den följande dagen, höll familjen sin middags måltid. Där suto begge fruntimren, och mamsellen i samma gentila drägt som gårdagen, vid ett odukadt bord, hvarpå stod ett fat med lutfisk och potatis och en buteljöl. Man var litet brydd öfver den främmandes ankomst så där mal-a-propos, ursåktade sig med, att man ej hade väntat ett så angenämt besök vid den tiden o. s. v. men han, som en man af verld, hvilken viste skicka sig i allt, och som dessutom hade sig bekant att man ofta i de brillantaste hus i hvardagsvis träffar ett föga bättre arrangeradt bord, ledde snart samtalet på mera intressanta ämnen och kom fruntimren att glömma sin förlågenhet. Den gamla aflågsnade sig snart för att taga sin middagslur och Baronen lämnades ensam med den ålkvårda Jeanette. Om jag skrefve Bocaccios tungomål och således vore säker att man för språkets och tidens skuld förlåte mig de måst obscena yttranden, åfven om jag i ett samtal lät en drottning som ville förleda sin ålskare, tala om sin ungdom och sitt köotts lustar; el-

ler om jag med Frankrikes Lafontaine förstod att göra berättelsen om en herde stundom lika angenäm som sjelfva saken; så skulle jag kanske försöka att med några lätta drag skildra den underhandling som nu föreföll emellan Baronen och mamsell Westanflägt, samt gifva läsaren ett korrt begrep om resultatet däraf; men nu väljer jag den vida lättare utvägen att låta honom gissa till allt detta och nämner blott, att Baronen med Fruns och mamsell Westanflägets bifall hyrde dem en liten nått våning i sitt grannskap, kompletterade den med nödiga möbler, och fortfor sedan att i denna fristad söka hvila efter dagens vedermödor och lugn undan verldsbullret.

Vi ha nu allt för länge, uteslutande, sysselsatt oss med vår hjelte ensam; det är då tid att vi på några ögonblick lämna honom och se oss om efter de öfriga handlande personerna.

Läsaren torde af det föregående årinra sig, att Baronen och hans svärmor voro i ingenting mindre än godt förstånd med hvarandra. Nu då han beslutit undandraga sig hennes vålde och således med full känsla af sitt oberoende ofta påminde om detta beslut, ökades visst icke hennes välvilja för

honom. Hon försökte att vinna sin dotter på sin sida; men denna, som förut hållit sig alldeles passiv, tog nu likväl sin mors parti, dels af bójelse för honom eller känsla af sin pligt, dels af glädje öfver det friare, gladare lefnadssätt hon nu hoppades få föra, och öfver den fördelen som härigenom tillskyndades henne, att slippa undan sin mors tadelsjuka och strånga förmynderskap. Gumman, härigenom ännu mer förbittrad, då hon såg sitt, fordom så lydiga barn, sin Brite Marie, uppstudsigt emot hennes vilja, öfverlade en eclatant hämd. En gammal Hofjunkare, lika vålbördig och anrik Baron, som hennes mäg, men lika renonce på denna verdens goda, som denne var för fem år tillbaka, hade länge varit bland Fru Commerce-Rådinnans beundrare. Hans börd hade väl alltid gjort det intryck på henne, som den måste göra på hvarje annan rik änka af borgarclassen, hvilken ej har något mer att önska här i verden än en respectabel tittel. Hvarje tanka på ett dylikt parti försvann likväl hos henne, så länge hon hade någon förhoppning på Wingenhjelm; sedan denna utsigt var försvunnen, afhölls hon ändå, dels af fruktan för verdens omdöme och sin mägs railleri, dels af ömhet för sin dotter, dels ock af jämförelse emellan den gamla och unga Baro-

nen, hvarvid den sednare, med all den hätskhet hon än hyste till honom, likväl nödvändigt måste vinna.

Nu däremot började hon betrackta den äldre hofmannen med något blidare ögon; hon fann hans kala hjässa ej mer så naken, de spridda silfverhåren, icke mer så glesa; hans torrhosta ändå möjlig att fördrå; hans urmodiga, efter den gamla Fransyska hofetikvetten uppstufvade artigheter, temmeligen behagliga, och det flata skratt, hvarmed han beledsagade sina egna infällen, endast utmärkande en ädel själförnøjelse och, passande för en man af hans ålder och stånd. Tror någon kanhända att Hofjunkaren väckeligen blifvit bättre till kropp eller själ, så bedrar man sig mycket; Commerce-Rådinna såg honom ej eller genom kärlekens ögon, ty två sextioåringar fatta ej gärna någon särdeles hårtig böjelse för hvarandra; men hon var förtretad på sin måg och dotter; hennes nya ägtenskap skulle, som hon hoppades förkrossa och förödmjuka dem, hon skulle åga det ousågligt ljufva nöjet att få hämnas, och för denna njutning öfversåg hon gärna alla, sin utkorades både fysiska och moraliska bristfälligheter, ty hämden är lika så blind som kärleken, hans blindhet är endast mindre ursäktlig och mera förhatlig.

Detta beslut blef lika hastigt utfördt som fattadt. Hon emottog Hofjunkaren mera artigt än förr, och denne, som fann sig härigenom smickrad och uppmuntrad, vågade ändreligen åter framkomma med sina forna förslager. Commerce-Rådinnan lyssnade benåget därtill, och huru förvånade blefvo ej Baronon och Baronessan, som efter sin flyttning allför litet besökt henne, då de, några veckor därpå, blefvo underrättade om lysningen, och kortt efter inviterade till brölloppet. Man kan väl tänka att Baronon ej kom dit; detta steg öfverraskade och förtretade honom, men nedslog honom icke. Han kunde nu i alla fall lefva utan henne; hennes nya giftermål hade väl således för närvarande intet inflytande på hans oekonomiska ställning, men så mycket mer på hans husliga. Det enda band som förut, näst kyrkans, såsät honom vid sin hustru, behofvet af svärmöders understöd och hoppet om ett rikt arf, var nu upplöst eller nära att upplösas; blott den ägtenskapliga bojan återstod, och då han burit henne utan nöje, så länge de öfriga släktförhållanden återstodo och hans Fru ännu icke hade någon rival, så kunde han numera ej annat känna, än ledsnad därvid och otålighet att bryta den. Han upphälde allt umgänge med sin svärmor och lät sin hustru ej sällan tåm-

meligen bittert känna sitt beroende af honom, den mesalliance han ingått och de uppoffringar han gjort för hennes skuld. Baronessan, god och foglig, sökte i början att genom sin tillgifvenhet blidka honom och utplåna hans missnöje; då hon därmed ingenting uträttade, fördrog hon i alla fall med tålmod hans elaka lynne, dels emedan hon fann att han på sitt sätt hade fog därtill, dels emedan hon delade hans förtrytelse öfver hennes mors förhållande. Men då hon icke desstomindre såg sin man med hvar dag bli mera kall och bitter, ofta icke råkade honom på flere dagar, och då han efter en sådan bortovaro återsyntes, i alla fall förblef tvär och mulen, förgick sluteligen hennes tålmod; äfven hon tog humör, och så kom det åtskilliga gånger till ganska häftiga ordväxlingar emellan de båda makarne.

Baronessan, som nu då hon så mycket måste sakna sin mans sällskap, gjorde något tätare visiter hos sina bekanta än förut, besökte äfven ibland andra en Fru von Nollen. Denna, redan på återvägen från ungdomens och skönhetens land, i hvilket sednare hon likväl alldrig vunnit borgarrätt, var nu änka och såg sig ur stånd att mera fångsla någon älskare, men fann likväl behofvet af sysselsättning för sina tan-

kar och känslor för att på något sätt bevinga den tröga tiden. Att välja Vår Herre till sällskap, och Himmelen till hela målet för sin själs begär; därtill var hon ännu icke nog gammal, dels var också denna utväg alltför mycket begagnad, för att göra någon effect på denna världens barn eller hos dem väcka någon öfvertygelse om allvarligheten af ett sådant uppsåt. Ett annat parti måste då vidtagas och tidens skick gaf det snart vid handen.

En egen slags vitterhet, som sedermera blifvit hedrad med namn af *den nya*, sökte just vid denna tid vinna burskap bland oss, för att med sitt ljus förbättra och lyckliggöra vårt Fädernesland. Erfarenheten har väl ännu icke utvisat hvad nytta vi skördar däraf, hvilka nya upptäckter den fört i dagen eller hvilka märkvärdiga producter den frambragt; men då en af dess förnämsta satser är en stark och lefvande tro, så väl i poesie, som filosofie och theologie, så måste vi väl annamma henne, om vi ej vilja passera för gudlöse kåttare och föracktare af allt hvad heligt och vördnadsvärdt finnes i naturen. Det är sannt, vår tro har väl ännu icke bekrönts med någon uppenbarelse, men som sectens andra hufvudprincip är *en liflig fantasie*, så behöfver

man blott inbilla sig att man verkligen sett och fattat hvad som föreskrives, man vinner då hvad den lofvat sina anhängare: *inspiration*, och dermed är ju allt hulpet. Då det är en vanlig och nödvändig egenkap hos hvarje stiftare af en ny sect eller reformatör af en gammal, att vara litet charlatan och mycket enthusiast, så förfelar han naturligtvis ej sitt ändamål, det, att göra proselyter och utmärka sig.

En impertinent Fransos, tvärtemot sin nations vana, oartig mot det vackra hönert, har påstått att dårskapen och fördomen funnit sina ifrigaste anhängare bland damerna. *) Om jag, såsom mera billig eller mera höflig, ej vågar helt och hållet bejaka hans sats, kan jag likväl icke medge att den så alldeles contradicerar min årfarenhet. Hvarjes mensklig galenskap, så vidunderlig och förnuftsstridig den än måtte ha varit, förfelade likväl aldrig att göra intryck på en viss class af människor, nämligen ynglingar och fruntimmer samt den råare hopen, då hon hannit tränga ner till den; och detta af den enkla ordsaken, att de äro vanligen försedde med allt hvad som årfordras att bli apostlar och martyrer för den nya läran,

*) Ce sont par tout les femmes, qui font l'appui de la superstition.
Dupuis.

ett ouppodladt förstånd, en eldig fantasi och en lefvande tro — (se alla ortodoxa religionssecters, alla nya uppfinningars historia, såsom Svedenborgianismens, Magnetismens &c.)

Jag märker att jag emot min vilja förvillat mig från ämnet och dessutom sagt damerna en artighet, som jag väckeligen förebrår mig sjelf och är skyldig att reparera. Jag bör då till mitt eget urskuldande och till tröst för dem af mina sköna läsarinor, som ej hoppat öfver denna sida, tillägga, att detta nyhetsbegär, denna smidighet för hvarje intryck, hvarken skadar deras hy, beröfvar dem några af sina talanger eller ens strider mot naturen. De bli tvärtom just därigenom, hvad goda toner och karlarnes tycke bestämmer dem till, artiga dockor, hvilkas umgänge ej fordrar mer eftertänka eller mer stadga, än hvilken annan dockas som hålst och ålskvärda leksaker, hvilkas vackra utstofferung och angenåma joller förtjusar ögat och örat samt rettar sinnen, utan att besvära hjärnan eller sysselsätta själen.

Fru von Nollen blef då snart intagen af den nya vitterheten och en nitisk partigångare för den. Hon förstod väl lika litet

dess anda, som stiftarena sjelfva; men som de, ifrade hon så mycket mer för dess utspridande och declamerade öfver dess förtäfflighet. Hon köpte flitigt alla sectens skrifter, hivistade dess föreläsningar, och som det påstås, bidrog hon med penningeunderstöd till utgifvandet af dess tidningar, ett barmhertigh-tsvärk, så stort och så väl använt, att det väkkeligen förtjenar både himmelen och en årestod, som kunde på något tjenligt ställe uppresas i den lidande mänsklighetens vdnars samfund. Som hon likväl ej sällan råkade i förlägenhet, då hon någon gång tillspordes om denna litteraturs plan och grundprinciper, emedan hon aldrig frågat därelter och dessa saker för öfrigt voro en hemlighet för allt förnuft, beslöt hon att låta undervisa sig i den himlaburna vitterherens hufvudstycken, och engagerade således en ung Magister *Sippenbom* att stundom besöka henne och meddela henne något af sitt eget ljus.

Baronessan *Wingenhjelm* började nu att stundom göra visiter hos henne, och lärde således äfven känna Magister *Sippenbom*. Som denne äfven kommer att spela en liten role i min roman, torde det ej vara ur vägen att läsaren förut gör hans bekantskap. Han kom fem år förut ur skolan, och var nu fyllda tre och tjugu år,

vål ingen promoverad Magister, men blygsamt åtnöjande sig med blotta titteln däråf; försedd med en helt liten, knapt synlig hvit krage, men så mycket större coupdevant; en icke júst obehaglig figur, som i hög grad vann hans eget bifall; med predikogåfvor, som han förmente vara jämförliga med Apostlarnas, men om hvilkas tillvarelse hans åhörare ej hade någon kännedom; ågde därjämte en stor beundran för Schelling, som han ej hade läst, och en brinnande andagt för de vitterhets-helgon, som Upsala litteratur-sällskap beslutit att canonisera. Han talade beständigt om sina snillefoster, efter ingen annan ville ha den mödan, bar ständigt en bundt poetiska skrifter, madrigaler, sonnetter, m. m. i fickan och en nomenclatur af *konst*, *hänryckningar*, *naturskönheter*, *konst och genialitet* på tungan; var stolt och rak mot de materiela varelser som ej kunde fatta hela hans värde eller af hvilka han ingenting kunde vänta, men mjuk och smidig mot en hvar som var öfver honom eller hvars förtroende kunde bli af någon nytta, och hyste för öfrigt kärlek och välvilja till blott en enda varelse i naturen — sig sjelf. Utan hvarken skicklighet eller vilja att gagna och ur stånd att skada, var han en af dessa människor, som om de afklådas deras kropp-

sliga federal, skulle af hela deras varelse återstå — jämt ingenting. Denne yngling var nu en medlem af läroståndet och vid tre och tjugu års ålder bestämmd att förkunna religionens läror för församlingen, med sin ärfarenhet, sina råd, sin vishet och sitt exempel oppmana till christendomens dygder, bestraffa utsväfningar och laster, trösta den bedröfvade och oppmuntra den hopplöse. För ett sekel sedan skulle en dylik predikant visserligen ha uppväckt förargelse och medömkan; men tiderna äro nu mera ej så råa och oupplyste, och folket börjar småningom öfvertyga sig att man vid tjugu år värdeligen kan vara både klokare och ärfarnare än man fordom var vid femtio. Är detta icke ett öfvertygande bevis på vårt århundrades företråde framför de förflutna, så vet icke jag?

Baronessan fattade snart lika mycken smak för den nymodiga vitterheten, som hennes vän, Fru von Nollen. Begge fruarna studerade och beundrade den nu tillsammans. De funno den allt mer och mer förträfflig, ju mer de vandes vid dess former och therminologie, och förjusades i synnerhet af de stycken, där det hvarken fanns tankar eller plan eller sammanhang eller meter, och hvilka, som det påstås, ej voro de minsta till antalet. De beundrade

den charmanta idén, att stifva en vitterhet, där man alldrig behöfde använda hvarken förnuft eller eftertanka, där hvem som ville kunde bli skald, allenast han lät sin fantasie vildt kringsvärma i etherns rymder, upptecknade dess chaotiska drömmar utan något band af system eller merer, fikade elter det sållsamma, befängda, åfventyrliga, som alltid årbjuda sig för en otyglad inbildning, samt för det slöa förståndet och den, till fullkomlighet drifna egenkåtleken alltid kan passera för snille, kraft, individualitet, o. s. v. En skaldekonst, som för öfrigt antingen nöjer sig med att säga ingenting, eller också endast uppställer en mängd åckligt öfverspända, känslösa ordtermer och hopföser några tomma fantasiebilder till ett vidunderligt sammelsarium, lätt och haltlost som såpbublan, men spelande med en mågnd färgbrytningar som hon; som förkastar moralen och den populära filosofien, klädda i digtens slöja, såsom ett djäfvulens påfund, och föracktar välljudet, rimmet, ordningen och metern, såsom en fransysk flård och småagtighet; denna skulle nödvändigt behaga fruntimmer, som ej ålskade den ledsamma moralen, som så gärna velat passera för belletrister och som nu sågo de enda fordringar som de ej kunnat uppfylla, urvågenröjda.

Man studerade med all magt Poetiska calendern för alla år, läste i Litteratur tidningen och började sluteligen sjelf försöka sina gåfvor. Magister Sippenbom blef förtjust öfver deras talanger och lofvande fullkomlighet, och svor vid sitt eget snille att, de en dag skulle täfla med Sveriges största skald. Han uppmuntrade dem till nya försök och skref ett långt madrigal öfver sina elevs skönhet och genie, samt glömde därvid ej eller att prisa sig sjelf, som med sin undervisning framkallat deras harmoniska sånger.

Magisterns person gjorde likväl intet särdeles intryck på Baronessan. Hon var väl charmerad af hans snille och af den vitterhet hvars Apostel han var, men hans figur fann hon alltför tillgjord och småsöt och hans våsende stundom för mycket narragtigt. Men då en tjenstagtig kammarjungfru hade skaffat henne underrättelse om Baronens besök hos mamsell Wåstanflågt, då öppnades åndteligen hennes ögon; hon förstod nu ordsaken till hans kallsinnighet, och hennes missnöje utbröt i en djup och liflig harm. Magister Sippenbom vann nu med hvarje dag allt mer och mer hennes tycke; hans sätt att vara förlorade allt mer och mer det våpiga och affecterade hon förut funnit hos honom, och han sjelf föreföll

henne snart åtminstone likaså älskvård som hennes man. Dennes köld och bitterhet tilltog imedlertid dagligen och Baronessans förminskades ej eller; då hon hade den svagheten att beklaga sig för Fru von Nollen och söka råd och tröst hos Sippenbom, kan man väl förstå att dessa ej bjödo till att mildra hennes förtrytelse eller stilla hennes upprörda sinnen. Sippenbom skref tvårtom långa canzonetter, hvori han beklagade hennes lidande, liknade henne vid den spåda liljan, midti öknen utsatt för solens brännande strålar, åkallade Auko-Thors åskor att krossa den känslolöse trädgårdsmästaren, som skulle vattna denna blomma, men låt henne försmåta, tillbjöd sin tjänst och sin vänskap &c. Efter hvarje sådan rådplågning minskades väl Baronessans sorg, men hennes håfthet tilltog och öfvergeck snart sjelfva hennes mans. Denne åter, som väl märkte hennes förändring, men ej brydde sig om ordsaken därtill, blef likväl mer glad än ledsen deråt; han kände fruntimmerna nog mycket för att veta, att då de låta sin harm utbryta, är deras smärta redan öfver, och man behöfver då ej befara att de skola dö af sorg. Han gjorde således hvad han kunde, att reta hennes humör, var mera envis, mera håfug än vanligt och

då

då hon härvid ej sällan utgjöt sig i en ström af förebråelser, tog han till förevändning hennes beständigt elaka lynne och omöjligheten för honom att uthärda det, byrde sig en våning på en annan gata och flyttade ifrån henne.

Några månader förut skulle denna skilsmåssa ha förkrossat Baronessan långt mer än hennes mans otrohet. Sådana äro fruntimren; de smärtas djupt kanhända af deras mäners flygtighet, men se den ej sällan med en viss hemlig glädje, emedan den upphöjer deras egen dygd och gör mannen, genom känslan af ett uppträckt fel, genom medvetandet af en oförrätt att godtgöra, på vist sätt underlägsen och beroende af dem; om de med försigtighet kunde bära denna triumf, skulle världen säkert se mindre olyckliga eller upplösta ågtenskap; men då de häruti oftast finna en ursäckt för hvarje egen brist och ett rättfärdigande af hvarje öfverdrifvit anspråk, aflägsna de genom förebråelser och otidiga pretentioner sina mäns hjärtan helt och hållet ifrån sig. De ålska att beklaga sig, af hvad anledning som helst, och rasa ej förr, än den förolämpade mannen icke längre vill vara föremålet för deras elaka lynne eller undandrar sig deras despotism. Man hör i romanspråket så ofta talar om *ågtenskaplig trohet*; där kan det ock

så passera, men i den vanliga världens fun-
 gomål bör man alldrig lägga någon särde-
 les vikt på detta ord. Innan hymens band
 förenat två älskandes politiska varelser och
 upphåft det stränga moraliska tvånget, är
 troheten en högst väsentlig sak; men emel-
 lan två redan gifta, utgör den ej den o-
 undvikliga beståndsdel af deras sällhet.
 Det gifves samhålsklasser, där den till och
 med blir på sitt sätt omöjlig, åtminstone så-
 kert sällsynt; där, hvarest man ej gifter sig
 för att uppfylla naturens och statens fordrin-
 gar, att få en driftig hushållerska och en
 mor åt sina barn, utan för helt andra orsa-
 ker, af egennyttan, familjeförhållanden &c.
 där utgöra hustru och man ej eller alltid ett
 oåtskiljeligt helt; de äro två varelser, som
 interesse och convenance förenat, men som
 ränkesätt och böjelser lika starkt sträfva att
 åtskilja. De samma band af en ständigsam-
 manvaro, en gemensam sysselsättning och en
 känsla af nödvändighet för hvarandras be-
 stånd, som fåster borgaren och landtman-
 nen vid deras hustrur, är ej lika gällande i
 de högre stånden. Ågtenskapet bör då där
 vara mindre rigoröst, om det ens skall kun-
 na existera; detta är en visst icke behaglig
 tidslynnets fordran, men en, hvarest man
 likväl måste rätta sig. Hustru och man bö-
 ra då någon gång där göra sig ett anspråk
 på en strång trohet af hvarandra; men man

skall nästan alltid finna, att det är karlarna som måst behöfva denna estergift och fruntimmerna som skänka den. Fruarna äro ofkast i detta afseende måst toleranta, och man skall — denna rättvisa måste man göra dem — sällan se en hustru otrogen mot sin man, förr än denne gifvit första anledningen och befriat henne från sin pligt. Jag upprepar likväl ordet *sällan*, ty det gifves åtskilliga undantag, hvilket läsaren kanhända någon gång ärfarit; men om dessa är här äcke frågan.

Jag har sällan sett något ägtenskap upplöst, där mannens trolöshet varit den verkliga ordsaken, eller mer än blott en försvändning; men jag har sett många ägta makar åtskilda för ett uppträckt snedsprång å hustruns sida. Jag har likväl funnit, att de flåsta ägtenskapskillnader haft sin grund i sinnenas disharmonie, i obenägenheten att ge efter för hvarandras önsknningar, i ofördragsamheten med små brister hos hvarann, o. s. v. Om jag satt mig före att ordentligt afhandla detta ämne, att undersöka huruvida kvinnans sinnesdaning gör en otrohet å hennes sida möjlig utan en fullkomlig förändring i hela hennes tanke- och handlingssätt, utan våresöskande af hennes öfriga pligter, m. m. så skulle jag snart kunna fylla en hel bok därmed. Men då jag, så litet möjligt är, vill trötta mina läsares tålmod, hvil-

ka som jag väl vet, ej älska tjocka volu-
mer eller långa afhandlingar, af det enkla
skälet att de fordra något mer penningar att
köpa och litet mer uppmärksamhet och ef-
tertanka att genomläsa, än de brochurer som
ett par år bortåt urgjort deras vållust, så
vill jag spara denna undersökning till en an-
nan gång. Men ester vi så mycket älska
fransyska mönster, vill jag endast årinna,
att Fransosen är i sina fordringar på ågter-
skaplig trohet och beständighet mer tolerant
än någon annan, och att hans efterdöme än-
da till en viss punkt förtjenar imiteras.

Baronessan blef nu icke så helt och hål-
lit nedslagen af Baronens flyttning; hon
sögte ej öfver missförståndet med en älskad
man, utan harmades blott öfver dess offent-
liggörande för världen och det uppenbara
föräckt hon tyckte sig finna däruti. Hon
beslöt då att betala lika med lika, och låta
den trolöse se, huru föga hans förhållande
geck henne till sinnes. Hennes val fall på
Magister Sippenbom; förtroendet till ho-
nom och den lilla händelystnaden bestämde
honne likväl mer därtill än någon värdelig
höjelse. — I förbigående skall jag äfven rå-
da mina älskvärda läsarinna, att då de *par
depit* välja sig några slags vän- eller följesla-
gare på lifvets törniga stråt, håldre välja
en älskare än en man. Den förre kan man
snart bli af med, då man ledsnar vid ho-

nom, men det är icke likaså med den sednare. Vål besitta en del fruar i hög grad konsten att göra sina män ledsna vid sig, då de önska något ombyte, men ett sådant är likväl alltid så förenadt med en mängd svårigheter och ursatt för världens oblida ömdömen, att mången, håldre än att blottslåla sig därföre, nådgats ta det partiet att dragga sitt kors med rålamod. — Sippenbom bodde borta på söder; men Baronessan, som nu ofta hade behof af hans umgänge och deltagande, fann detta allt för aflåget; hon önskade således att han skulle flytta henne närmare, och då hans tillgångar ej medgäfvos att hyra sig rum i grannskapet af Drottninggatan, ansåg hon det för en liten och ljuf uppoffring att i detta fall komma hans kassa till undsättning. Han besökte nu henne lika så ofta som hennes man mamecell Jeannette, det vill säga dagligen; man skref tillsammans elegier, idyller och sonetter, lappade ihop hexametror och sesioner, och lät blott då och då sina poetiska hänryckningar afbrytas af mera materiella occupationer.

Brite Marie hade emedlertid, hvilket var ganska naturligt, då hon stötte sig med sin man, änyo försonats med sin mor. Denna hade, som vi redan nämnt, också blifvit gift med en Baron och njöt nu den, fordom i hennes ögon så öutsågligt ljufva åran att

heta *Fru Friherrinnan Silfverfeldt*; men äfven denna ära hade nu förlorat hela sitt värde för henne och var åtminstone icke i stånd att utplåna alla de missöden, hvaraf hon fann sitt nya ägtenskap vara åtföljdt. Det var likväl icke glansen af hennes nya stånd eller bördan hennes höghet som nedtryckte henne; utan det var endast och allenast hennes ägta häfvis, alltför långt drifna, kärlighet och omsorg om hennes bästa, som plågade henne. Den gamla Hofjunkaren var ännu några veckor efter brölloppet lika artig och förekommande som under sitt frieri; beundrade ännu lika varmt hennes vishet och skrattade lika högljudt åt hennes, som åt sina egna, infällen. Men han hade också sina goda skäl därtill. Han föreställde ofta sin Fru, huru litet tack hon hade af sin dotter och måg för allt det goda hon bevisat dem; att hon borde straffa dem för denna försummelse af deras skyldighet och göra dem begge arflösa. Det var då tydligt att han önskade intaga Brite Maries ställe och bli sin Friherrinnas universalarfvinge. Men därpå ville gumman likväl alldeles inte gå in. Dels fann hon, att hon därigenom skulle sätta sig i fullkomligt beroende af sin man, dels talade naturens röst till hennes dotters bästa, dels började denna nu bli oense med sin man och således att närma sig tillbaka till henne. Hon begärde då alltid

betänketid så ofta hennes man framkom med detta förslag, gjorde små inkast däremot, o. s. v. men då han blef mer envis, afslog hon det ändteligen helt och hållet. Nu förändrades på en gång Hofjunkarns uppförande. Hans artighet försvann, hans beundran för sin Frus många goda egenskaper likaså, och hans omsorger för henne öfverflyttades på hennes hushållning. Han fann att de lefde alldeles för öfverflödigt; equipaget var en syndig luxe, som borde afskaffas; kusken och den ena betjenten åfvenledes; icke eller behöfde man ensam bebo hela huset, utan den öfra våningen kunde hyras ut; man måste, med ett ord, inskränka sig så mycket möjligt, ty tiderna voro svåra och sparsamhet nödvändig. Hans Fru var alltför klok att icke inse rätta ordsaken till allt detta; hon fann väl att något sparsamhets-begär var grunden därtill, men likväl hvarken för hennes eller hennes dotters bästa, utan blott för hans egen skuld, på det han, ifall han blefve änklings, måtte ha kvar någon liten behållning. Hon, som aldrig var van att lyda någon annans vilja än sin egen, kunde möjligen med godo förmås att råta sig efter sin man? hon som varit enradande i sin förra ågtenskap, skulle hon nu låta beherrska sig i sin ordning? Hon försökte då att göra ett kraftigt motstånd; här kämpades nu hård och envis kamp, men

Hofjunkaren, såsom det anstår en ädel Riddersman — gick likväl därifrån med segern. Gunman måste ge vika, och henne återstod nu mera ej annat, än att med stickord och sura miner ge sin ovilja tillkänna och i sin dotters sköte utgjuta hela sin förtrytelse.

Så stodo sakerna en tid borrtåt. Baronen gjorde tåta visiter hos mamsell Jeannette, och tillbragte för öfrigt sin tid så roligt som möjligt, i societeter, på baler, och spectakler, spelade däremellan titt parti boston, med flera dylika ädla tidsfördrif som ägna en man af börd utan sysselsättning. Hans Fru gjorde besök hos sina bekanta, och undvek därvid så mycket hon kunde att råka sin man; magister Sippenbom skref sonetter och visor, och corrigerade hennes concepter. Friherrinnan Silfverfeldt störde likväl som oftast deras studier, emedan hon, då hennes man inskränkt deras hushållning ända till att neka henne göra sina vänliga middagskalas, numera endast såg sin dotter och några få jämnåriga, hvilka hon kunde göra förtroende af sitt lidande och i hvilkas sällskap hon fick utandas hela sin harm.

Dessa tre personer hade då för andra gången genom eget val skaffat sig en vän, en delate af sina bekymmer, eller hvad man vill kalla det; de trodde i början alla tre att deras egit hjerta och deras fria vilje hade bestämt dem därtill; de väntade sig nu

mera en följd af gyllene dagar, och blefvo bedagna i sin väntan. Sällheten är, som man påstår, lika flygtig som lyckan, men man gör dem båda orätt; allt ankommer endast på sättet huru man söker dem. Fåfånga, sinnlighet, fantasi, nycker, hämdlystnad — se där de passioner som drifva mängden af människor till deras handlingar. I dessas tillfredsställande tro de lyckan eller lugnet ligga förborgade; de irra sig båda om hennes väsende och sina egna önsknings, men hvem tillskrifva de skulden till sina gåckade förhoppningar? Mäns sig sjelfva? När gjorde då hvardagsmänniskan det? Hon vore ej sådan, om hon förstod sina misstag och årkände dem.

Baron Wingenhjelm, då han skiljt sig från sin svärmors förmynderskap, undslupit sin hustrus sällskap och förebräelser, och i fred kunde öfverlämna sig åt alla de förströelser han ålskade och ville njuta, fann sig i början oändligt lycklig. Men ibland flera andra Gudomligheter som beherrska människan och styra hennes öden, är äfven en som kallas *vazan*, i sanning ej den obetydligaste. Denna har den sällsamma nycken, att göra det ledsamma dragligt och deremot förminska värdet af det goda. Vår hjelte ärfor äfven denna hennes nyck. Snart fann han sin sällhet allt mindre och mindre afundsvärd; den tvångs-

löshet hvori han lefde förekom honom mindre rolig, än han föreställt sig; mamsell Je-
 anette syntes honom blott en obildad flicka,
 lika mycket utan talanger och sundt
 förstånd, som årbarhet och seder; såsom en
 docka, af hvars gyckel hans sinnen kunde
 förströs för några ögonblick, men ej fjät-
 tras för längre tid. — Han uppräckte snart
 den hämd hans hustru tagit på honom,
 och detta fördökade för en liten tid hans
bonne amies behag i hans ögon. Han fun-
 derade på åtskilliga planer till vedergällning;
 han ville ordentligt låta skilja sig vid hen-
 ne; men hans sansade förnuft återförde ho-
 nom snart på ordsaken till hans hustrus otro-
 het och han fann den blott hos sig sjelf.
 Han började eftersinna huru orätt han upp-
 fört sig mot henne, och att, om någonde-
 ra hade ordsak att beklaga sig öfver den
 andra, var det säkert hon. Han insåg nu,
 då hans passion hunnit lugnas och hans sinn-
 lighet blifvit tillfredsställd, hvilken stor of-
 försigtighet han begått, då han flyttat ifrån
 henne och därigenom låtit hela världen ve-
 ta det missförstånd som var dem emellan.
 Vi ha redan presenterat Baronerna som en man
 af verld; läsaren kan då låtit föreställa sig,
 hvilket ledsamt intryck det skulle göra på
 honom, att veta sig ha kunnat åtminstone
sauvera apparencerna, och att icke hafva gjort
 det.

Allt detta sammanlagt gjorde honom mer än vanligt eftertänksam; en föga välkommen gäst, som likväl ofta plågar besöka de stora, infann sig hos honom — ledsnaden; han såg nu mera sällan mamsell Wåstanfläkt, och var i hennes sällskap stundom till och med kall och tvär. Denna märkte snart hans förändring, och fruckrade att hon fått någon rival. Den hon aldraminst kunnat misstänka därför, var likväl hans egen hustru; hon befارade tvärtom, att han gjort någon ny bekantskap, och började således, som en klok flicka, att i tid se sig om efter någon, som kunde remplacera honom, i fall så skulle behövas.

Ehuru Baronen ledde skild från sin Fru, måste han likväl underhålla hennes hushåll; dels kunde hans svärmor ej göra det, sedan hennes man behagat åtaga sig förvaltningen af hennes kassa, dels skulle hans stolthet ej eller ha tillåtit honom att af henne emotta något understöd. Men då han vid årets slut öfversåg sina utgifter, fann han att dessa bestego sig jämnt till dubbelt mot inkomsterna; i synnerhet uppgeck artikeln *Hus-byror* till det enorma beloppet af *Tvåtusende Femhundra Riksdaler*. Detta såg han väl kunde bära sig för ett enda år, men huru i längden? Hans hustrus arf efter sin mor var ännu ett ouplöst problem, både i anseende till gummans goda hälsa

och till den disposition, en nyck kunde förmå henne att göra. Försigtigheten befälde då att ej förtära mer än intresset af sitt kapital, och en indragning af utgifterna var således nödvändig. Men huru verkställa denna? Den lättaste utvägen hade visserligen varit, att flytta tillbaka till sin hustru; men han skulle då nödgas göra första steger, nödgas årkänna att han felat — och detta förböd honom hans stolthet. — Men, torde några af mina läsare ropa, hvilken malplacerad stolthet, att vilja ruinera sig, då han så utan möda kunnat förblittra sina affärer! — Jag svarar då att denna ej var mer på orätt ställe, än många andra grundsatser, som den så kallade hedern upprest bland folk af goda tonen, t. ex. den, att bedra sina kreditorer, låta husvård, skräddare, skomakare &c. vara obetalta, för att liqvidera en spelskuld, för hvilken man ej bekommit någon annan valuta, än nöjet att under ett rus få förstöra sig själf, sin familjs välstånd, sin kredit och sin lycka. — Den lugne filosofen skall ej mycket berömma denna slags heder, och åfven må hända kalla den en onaturlig fördom; men jag bör då årinra, att jag ej skrifer någon roman hvarken *om* eller *för* honom.

Wingenhjelm hade på en tid funnit mamsell Jeanette något mindre glad, stundom till och med eftertänksam, och ofta

antingen borta, då han besökte henne, eller också just då hemkommande. I början fäste han ej någon uppmärksamhet därvid; men småningom uppväcktes likväl hans misstankar. Dessa århöllo likväl snart full visshet, då han en dag åmnade resa åt landet, och vid förbifarten stannade utanför mamsellns boning, för att taga afsked af henne. Han kastade sig ur vagnen, sprang uppför trapporna och öppnade sin älskarinnas dörr, utan att efter vanligheten låta anmäla sig. Flat och harmsen stannade han vid dörren, då han fann sin sköna, som nu ej annat hans besök, sysselsatt att med en annan vän trösta sig öfver hans frånvaro. Men hans förväning ökades likväl ännu mer, då han i hennes sällskap igenkände — hvem tro mina läsare? — jo ingen annan än etherns son, skaldekonstens älskling, fantasiens och inspirationens förstfödde, Baronessans trogna lärare i språkets musik — Magister Sippenhom. Förargelsen växlade hos Baronen med löjet öfver denna upptäckt; han sansade sig likväl snart och fann, att ett utbrott af hans hetta skulle göra det onda värre, men icke bättre; man är dessutom ej gärna svartsjuk om det man ej mer älskar. Ett högljudt skratt var således den enda hämd han tog på den otrogna. Denna jämte magistern, återkomna från sin förlägenhet och uppmuntrade af det

sått, hvarpå Baronens upptog hela denna händelse, började nu urskulda sig, och man kom till en förklaring, som jag här i korrekthet vill meddela läsaren.

Baronessan Wingenhjelm, som började finna både Magistern och hans verser allt mindre förjusande, ju mer hon blef van vid dem, kände sig snart i sin frihet och sitt oberoende ej lyckligare än hennes man. Med detsamma hennes harm svalnade och hennes tycke för Sippenbom aftog, återkom hennes svartsjuka och, hvad som ofta hos fruntimren är detsamma, hennes böjelse för sin man. Hon önskade åtminstone veta huru han mädde, hvarmed han nu för tiden sysselsatte sig, och i synnerhet huru ofta han besökte mamsell Wästanflägt. Hon gaf magistern i commission att utforska detta, hvartill han genast var beredvillig. Han uppsökte mamselln, och till en icke ringa glädje och förvåning för dem båda, återsåg han i henne en gammal bekant från hans födelseort, Jungfru Johanna Brask. Deras bekantskap förnyades snart igen; magistern glömde att rapportera för Baronessan allt hvad han seck veta, och glömde till och med som oftast att besöka henne, emedan Jeanette nu mera upptog en del af hans tid och hans hjerta. Det är mig obekant, i hvilken gren af vittreten han gaf henne undervisning; men visst är, att hon var ganska begärlig därefter; då hennes rum ej alltid voro passande härtill, i anseende till osäkerheten för Baronens besök, möttes man, än hemma hos magistern, än på något värdshus utom staden, och det var vid en af dessa lectioner som Wingenhjelm råkade komma något mal-a-propos. Man torde kanske förvånas däröfver, att den snillrike, själfvalle, ætheriske Sippenbom kunde föredraga fram-

för den, med honom sympatiserande Friherrinnan, den illiterata, materiela mamsell Wästanflågt; men man bör ärintra sig, att den högre æthern är en oändligt fin luft, hvori äfven de lyckligast organiserade andar ej kunna stå ut med, att beständigt vistas, och hvarutur deras grofva ursprung stundom drar dem tillbaka ner till stoftet, Jag skulle härvid kunna göra den anmärkningen, att af hundrade romaneska, känslofulla, öfverjordiskt svärmande själar, äro nittionio till sitt väckeliga väsen lika så materiela som vi andra jordklotets innevägnare, af den enkla ordsaken, att dessas ætherflygt är ett onaturligt tillstånd af affectation eller förvridning: men jag vågar ej fullfölja denna, af frucktan att sära en del af våra förlättare, och — hvad som skulle göra mig otröstlig, äfven en stor del af våra damer.

Baronen blef ganska nöjd med denna underrettelse, emedan han däraf trodde sig upptäcka lika tänkesätt hos sin hustru som hos honom sjelf, och således en försoning syntes honom lätt att värkställa. Han förebrädde ej Jeanette hennes otrohet, utan sade blott magistern, att han önskade slippa se honom hos sin Fru, till hvilken han nu gick, och lämnade så de båda ålskande, harmsne öfver sig sjelfva och ej litet brydda öfver hvad som skulle hända.

Baronessan blef ganska förvånad öfver sin mans ankomst, hvilken hon icke sett på flera månader. Hon försökte väl i början, att spela den kalla och förolämpade, men Baronen kände för väl både henne och fruntimmer i allmänhet, för att häraf låta afskräcka sig. Han förklarade henne sin uppriktiga ånger, och så rörd hon än blef däraf, så flat och förtretad blef hon af dess berättelse om den upptäckt han nyligen gjort. Baronen märkte genast hvilket intryck denna gjorde på henne,

och begagnade sig skickligt däraf. "Du ser, min söta Brute Marie, förtfor han, din Cicisbé och min goda vän ha ej varit trognare mot oss, än vi sjelfva mot hvarannan. Vi böra likväl vara altför kloke att ta humör däröfver. Vi ha begge misskånt både vår pligt och vår sanna fördel. Jag vet att skulden därtill ligger hos mig; jag kan ej göra det skedda ogjordt, men jag kan bjuda till att förbättra mitt fel, och hoppas att då vinna min makas tillgift. Både Sippenbom och Jeanette voro två rivaler, af hvilka vi ingendera bort befara något, och som ej eller, ensamne, varit på något sätt farliga för vårt lagn, om ej misshälligheten oss emellan haft andra ordsaker. Jag har, jag medger det, i verdens ögon haft mindre tort af min otrohet mot min hustru, än af den dårskapen jag begeck att flytta ifrån henne. Utöm det obehagliga i detta förhållande mellan hustru och man, skulle det på några år helt och hållet å nyo derangera mina affärer och sätta mig i beroende af min svärmors eller, ännu värre, af hennes mans godtycko. Detta måste jag genast godtgöra. Om du tillåter, kommer jag ännu i denna dag tillbaka till dig, ångerfull och förbättrad. Våra rivaler lämne vi åt deras öde, de passa bättre för hvarann, än för oss. Vi vilja härefter vara mer toleranta och jag hoppas, att vi skola befinna oss väl därvid."

Batonessan var redan förut alltför mycket böjd att förlåta, — och hvilken hustru i hennes belägenhet och med hennes tänkesätt hade ej gjort det. Hon geck in på sin mans förslag, och d'enne flyttade också verkligen dagen efter tillbaka till henne. Man hade å ömse sidor så mycket att glömma och förlåta, att man de första dagarna fann sig något generad i hvaröndras sällskap; men vanan förjagade snart detta tvång. Båda hade nu

för:

försökt en förändring, utan att vinna något därvid; således tog man nu det kloka partiet att hålla sig vid man ågde. De hade lofvat hvarann fördrag-sambet, och Baronessan feck snart små tillfällen att uppfylla sitt löfte. Det är obekant om Baronen någon gång äfven behöfde visa sin tro med sina gärningar; men visst är att, då hans fru ett år efter deras försoning skänkte honom en manlig arfvinge till hans namn och förtjenster, var denna skänk honom ganska välkommen, och de två makarna lefde sedan den tiden dubbelt enigare och förtroligare. Baronessan, försont med sin man och sysselsatt med sin sons uppfostran, förglömd snart sin vitterhet, skrattade åt den i kapp med hvilken klok människa som helst, och lät utan saknad sin sänggudinna, lik så mången annan poets, dö i sjelfva sin födelse. Hon förmäde snart Baronen att återse sin svärmor och försonas med henne, och då Hofjunkaren, Högvälborne Herr Friherre Silfverfeldt en tid därefter lämnade henne, för att gå till hvila hos sina fäder och för dem förtälja sina ärorika gärningar, emedan rycktet därom troligen icke föregått honom, njöt gumman ännu i några år den obeskrifliga äran, att, sjelf Enke Friherrinna, ha en Friherre till måg och gunga på sitt knä en Friherrlig sonson.

Jag har ingen fullständig kunskap om Magister Sippenboms och mamsell Wästanflågts öden, de kände hvarann för mycket väl; den himmelska kärlekens, den rena sympatiens band hade förut alltför nära förenat dem, att de ännu skulle ha behöft kyrkans; de voro dessutom båda förmycket filosofer, att fråga efter detta, svagare sjäalars bländvärk och att icke ömka sig öfver sådana eländiga människofunder, som lysning och präst-vigsel, De följde

hvar och en sin andas kallelse; mamsell Wästauflägt, som var mycket mennisko-älskande, fortfar troligen ännu att göra en och annan försmäktande christendomsbröder lycklig, och Sippenbom informerar stundom ännu någon dilettant i nya vittetheten. Det är sannt, hvarken hon eller kyrkohistorien har tills dato upptäckt hans namn i minnets tempel; men han delar häri lika öde med så många andra store män, dem deras samtid belönt med otacksambhet och glömska. Kanhända skola dessa båda personager en annan gång uppträda i nya roller, men till dess recommendera de sig i läsarens åtanka.

Se här då, mina älskvärda damer, min roman, så anspråkslös och hvardaglig, jag lofvat den. Kanhända skall man förebrå mig; att min scen är alltför inskränkt, mina händelser alltför triviala, mina karakterer alltför fadda, mina målningar utan hållning och min moral alltför commod. Jag har i detta fall intet annat att svara, än hänvisa till tittelbladet, och årinra om haltlösheten af det ämne jag haft att behandla. Då min bok troligen råkar i händerna på de oblidkelige litteraturens domare, som företagit sig det ädla och mödosamma värfvet, att recensera allt som inom Fäderneslandet stämplas med trycksvärta, ifrån de osmakliga och platta Svenska Akademiens handlingar, ända till den kraftfulla, harmoniska och genialiska pigvisan, så vill jag ej förstöra deras glädje med, att sjelf uppräknat mina fel. Jag vågar då hoppas, de sko-

la göra mig den tjensten att utan skonsamhet fördomma både mig och min skrift; och om endast, emot deras löfliga vana, recensionen utkommer, innan boken är längesedan både läst och glömd, därigenom befordra dess afsättning.

